

V. HEMŞİRELİĞİ GÜÇLENDİRME SEMPOZYUMU

"Hemşireliğe yatırım yapın ve küresel sağlığı güvence altına almak için haklara saygı gösterin"

"ULUSLARARASI KATILIMLI"

12-13 MAYIS 2022

1.GÜN - 12 MAYIS 2022 PERŞEMBE

2.GÜN - 13 MAYIS 2022 CUMA

10.00 - 10.30

Açılış konuşmaları

10.30 - 11.00

Moderatör: Prof. Dr. Murat TERZİ

Neden hemşireliğe yatırım yapılmalı?

Bakımın bireylere, topluma ve ekonomiye katkısı

Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN

11.00 - 12.00

Panel: Pandemide Hemşirelik: Yatırımlar, Haklar ve Sonuçlar

Moderatör: Doç. Dr. Şenay ARLI, Doç. Dr. Afitap ÖZDELİKARA

Hemşirelikte eğitim ve sertifikasyona ilişkin yatırımlar

Gülşen BUDAK TOPAKTAŞ

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Eğitim ve Sertifikasyon Hizmetleri Daire Başkanı

THD çerçevesinden hemşireliğe yatırımlar ve hakların korunması

THD Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Azize ATLI ÖZBAŞ

12.00 - 13.00 / ÖĞLE ARASI

13.00 - 13.15

ICN teması: Hemşireliğe yatırım yapın:

Küresel sağlığı güvence altına almak için haklara saygı gösterin

Dr. Öğr. Üyesi Rüveyda AYDIN

13.15 - 13.45

Panel: Mesleki Bir Yatırım Olarak Özgürleştirici Bilme ve Hak Arama Davranışı

Panel Başkanları: Prof. Dr. Özen KULAKAÇ,

Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI

Özgürleştirici Bilmenin Bireysel Mesleki Yatırıma Dönüşümü

Dr. Glenn VALDEZ

Bakım Okuryazarlığı ve haklar

Doç. Dr. İlkay BOZ

Profesyonel Hak Arama ve Yılmazlık

Hem. Semra Mert HAYDARI

14.45 - 15.00 / ARA

15.00 - 17.00

SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU

10.00 - 10.30

KONFERANS

Moderatör: Doç. Dr. Birsen ALTAY, Doç. Dr. Esra TURAL BÜYÜK

Hemşireler Nasıl Meslekte ve Ülkede Kalır? Sorunlar ve Çözümler

Prof. Dr. Ülkü BAYKAL

10.30- 10.45 / ARA

10.45 - 12.00

Panel: Hemşireliğin Geleceği: "BURADA" Olmak ya da Olmamak

Panel Başkanları: Dr. Öğr. Üyesi Oya SEVCAN ORAK,

Dr. Öğr. Üyesi Özge İŞERİ

Yönetici Deneyimleri OMÜSUVAM örneği

Hem. Şepnem KAYAN

OMÜ SUVAM Hemşirelik Hizmetleri Müdürü

Yönetici Deneyimleri Memorial Hastanesi Örneği

Uzman Hem. Ümmühan DİRİCAN

Memorial Sağlık Grubu

Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Grup Müdürü

"Burada" Ol/amamak: Haklar ve Yatırımlar Işığında Göçmen

Hemşire Olmak

Hem. Pakize Durmaz (İngiltere Deneyimi)

Hem. Kenan Ören (Amerika Deneyimi)

Hem. Gamze KOÇ (Türkiye Deneyimi)

12.00 - 13.00 / ÖĞLE ARASI

13.00 - 14.30

Pandemi Özel Oturumu: PANDEMİDE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ

Panel Başkanları: Prof. Dr. Özen KULAKAÇ,

Dr. Öğr. Üyesi Serap GÜLEÇ KESKİN

HEMED Değerlendirmesi: Yeni Normal Görüldüğü Kadar "Normal" mi?

Prof. Dr. Hülya OKUMUŞ

HEMED Yönetim Kurulu Üyesi

Pandemide Hemşirelik Eğitimi Bosna Örneği

Dr. Mirza ORUÇ

Pandemide Hemşirelik Eğitimi Atatürk Üniversitesi Hemşirelik

Fakültesi Örneği

Prof. Dr. Mağfiret KAŞIKÇI

Pandemide Hemşirelik Eğitimi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği

Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI

14.30 - 14.45 / ARA

14.45 - 16.00

Sözel Bildiri ve Pandemi Döneminde Geliştirilen Öğrenci

Materyalleri Yarışmasında Dereceye Girenlerin Açıklanması

16.00 - 16.30 / KAPANIŞ

PANDEMİ DÖNEMİNDE GELİŞTİRİLEN ÖĞRENCİ MATERYALLERİ YARIŞMASI

Hemşirelik eğitimin merkezinde pandemiye deneyimleyen değerli öğrenci hemşirelerin bireysel olarak hazırladıkları farklı türlerdeki eğitim materyallerine ilişkin yarışma sonuçları açıklanacaktır.

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANLARI

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Murat TERZİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekan Vekili

SEMPOZYUM BAŞKANI

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

SEMPOZYUM EŞ BAŞKAN

Dr. Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Afitap ÖZDELİKARA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Özge İŞERİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Kübra YENİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Ayşe METİN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üye Özge ÖZ YILDIRIM
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi, Aralık 2022
V. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu, 12-13 Mayıs 2022

Arş. Gör. Elif Güzide EMİRZA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğrenci Hemşire Emre ŞEREFÖĞLU
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğrenci Hemşire Mert Saner DENİZ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğrenci Hemşire Semanur TEMİZ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğrenci Hemşire Ulaş GERÇEK
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

BİLİMSEL KURUL

Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Özen KULAKAÇ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Birsen ALTAY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Şenay ARLI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Afitap ÖZDELİKARA	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Esra TURAL BÜYÜK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Alaattin ALTIN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAVUŞOĞLU	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülay AKMAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TAŞKIRAN ESKİCİ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kübra YENİ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı BALTAÇI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nihal ÜNALDI BAYDIN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Serap GÜLEÇ KESKİN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oya Sevcan ORAK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özge İŞERİ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye Özge ÖZ YILDIRIM	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üye Ruveyde AYDIN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Belgin ŞEN ATASAYAR	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Ayşe METİN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Gamze TUNÇER ÜNVER	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Hatice UZŞEN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi

**Kurul üyeleri akademik unvan ve alfabetik sıralamaya (isim) göre sıralanmıştır.*

SEMPOZYUM TEMALARI

Pandemide Hemşirelik: Yatırımlar, Haklar ve Sonuçlar
Mesleki Bir Yatırım Olarak Özgürleştirici Bilme ve Hak Arama Davranışı
Hemşireliğin Geleceği: “BURADA” Olmak ya da Olmamak
Pandemide Hemşirelik Eğitimi

SEMPOZYUM BİLDİRİ E-KİTABININ DÜZENLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Özge İŞERİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Kübra YENİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Elif Güzide EMİRZA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

SEMPOZYUM DAVET YAZISI

Sevgili meslektaşlarımız ve değerli katılımcılar,

Düzenleme Komitesi adına sizleri **12-13 Mayıs 2022** tarihlerinde, çevrim içi olarak gerçekleştirilecek olan *“Hemşireliğe yatırım yapın ve küresel sağlığı güvence altına almak için haklara saygı gösterin”* temalı V. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumuna davet etmekten onur duyuyoruz. Her yıl, Florence Nightingale’in doğum yıldönümü olan 12 Mayıs’ta düzenlenen Uluslararası Hemşireler Günü kutlamalarına Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Hemşireleri olarak kapsamlı bir program ve ulusal ve uluslararası alanında yetkin konuşmacılarla katılmanın ve hemşireliği güçlendirerek toplumun yanında olmanın gururunu yaşıyoruz.

COVID-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılında sempozyumu gerçekleştirememiştik. Son iki yıldır sempozyumumuz COVID-19 gölgesinde çevrimiçi olarak gerçekleştiriyoruz. Doğal olarak içeriği de büyük oranda pandemi belirliyor. Hemşirelerin bu süreçte COVID-19 tanısı alan ya da almayan bireylere sunduğu bakım hizmeti hayranlık uyandırıcıdır. Pandemi, hemşirelik mesleğinin önemini altını bir kez daha çizmiştir. Öte yandan pandemi sağlık sistemlerindeki ve doğal olarak hemşirelik hizmetlerinin sunulmasındaki zayıflıkları gün yüzüne çıkarmıştır. Tüm dünyada hemşireler bu süreçte karşılaştıkları zorluklara ilişkin öykülerini paylaşmaktadır. Geçen yıl yapmış olduğumuz IV. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu’nda gerçekleştirdiğimiz forumla bizde pandemi hemşire olma (Öğrenci, öğretim elemanı, yönetici, klinisyen) öykülerini paylaşmıştık. Artık bu yıl pandeminin altını çizdiği zayıflıkların nasıl ortadan kaldırılacağını ve hemşireliğe yatırım yapmanın önemini konuşacağız. Amacımız, ICN temasında da vurgulandığı üzere *“şimdi ve gelecekte, bireylerin ve toplumların sağlık bakım gereksinimlerini karşılayacak şekilde dönüştürmek için hemşireliğe yatırım yapma, esnek, yüksek nitelikli bir hemşirelik işgücü oluşturma ve hemşire haklarını korumaya olan gereksinime”* işaret etmektir. Sempozyumumuzda konferanslar ve panellerin yanı sıra sempozyum temasını destekleyen çeşitli kurslar verilecektir. Ayrıca sempozyum bildirilerinden *özgün araştırma* olanların tam metinleri, Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi’nin sempozyum özel sayısında basılacaktır. Sizleri bilimsel açıdan zengin bir programla, çevrimiçi de olsa ağırlamaktan mutluluk duyacağız. Sempozyumun ayrıntılarına sempozyum sayfamızdan ulaşabileceğinizi bildirir, sempozyumumuza tüm akademisyen ve klinisyen meslektaşlarımızı ve öğrencilerimizi davet etmekten onur duyuyoruz.

Sevgi ve saygılarımızla...

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ

BİLDİRİLER

1	BAKIM DAVRANIŞLARI DERSİNİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE MANEVİYAT VE MANEVİ BAKIM ALGISINA ETKİSİ Ayşe METİN ¹ , Hümevra TÜLEK DENİZ ² , Cansu KARADENİZ BENLİ ¹
2	YAŞLI BAKIMI VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ETİK DUYARLILIK VE AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN ¹ , Kader ÖZTÜRK ²
3	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN ¹ , Kader ÖZTÜRK ²
4	HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİSİ OLARAK TÜBİTAK PROJESİNDE BURSİYER OLMAK: ANLATI SENTEZİ Sevval YİĞİT ¹ , Büşra SOYTAM ¹ , Arş. Gör. Özlem KAPLAN ² , Prof. Dr. Mürüvvet BAŞER ²
5	FLEBOTOMİ SIRASINDA KAN TÜPLERİ DOLUM SIRASINA UYUM VE UYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER Melike DURUKAN ¹ , Ayşe AKBİYİK ²
6	SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARI İLE HUMAN PAPILOMA VİRÜSÜ BİLGİ DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ Özge ÖZ YILDIRIM ¹ , Derya FİDAN ² , Yasemin TOPKARA ³ , Eylül TOR ⁴ , Fatmanur BALAMUT ⁵
7	EĞİTİM VE PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİ TEMELLİ BİR UYGULAMANIN ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERİN BAKIM VERİCİLERİNİN YAŞAM KALİTESİ, ALGILADIKLARI STRES VE BAŞA ÇIKMA YOLLARI ÜZERİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA PROTOKOLÜ Gönül GÖKÇAY ¹ , Ayşe ÇEVİRME ²
8	BİREYLERİN COVID-19'A YÖNELİK YAŞADIĞI KORKU İLE E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ Seval AĞAÇDİKEN ALKAN ¹ , Neslihan DUMAN KIRMACI ²
9	MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE GÜÇTEN DÜŞÜREN SEMPTOM: "YORGUNLUK" VE HEMŞİRELİK YÖNETİMİ Kübra YENİ ¹
10	KADIN DOĞUM KLİNİKLERİNDE UYGULAMA YAPAN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADIN ALGISI VE HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK İMAJLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ Hümevra TÜLEK DENİZ ¹ , Özlem KAPLAN ² , Mürüvvet BAŞER ²
11	GÖÇMEN OLAN VE OLMAYAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK VE ÇEVRE OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER Gönül GÖKÇAY ¹ , Ayşe ÇEVİRME ²
12	COVID-19 PANDEMİSİNDE HEMŞİRELERİN İZOLASYON ÖNLEMLERİNİN VE BAKIM DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ Zahide İYİ ¹ , Muhammed DENİZ ² , Yeliz AKKUŞ ³
13	DAHİLİ VE CERRAHİ KLİNİKLERİNDE YATAN HASTALARIN HEMŞİRELİK BAKIM ALGILARI Zehra AKIŞIK ¹ , Selma ATAY ²

14	ÇOK KÖPÜK İYİ TEMİZLİK DEĞİLDİR: TOPLUMSAL DUYARLILIK DERSİ ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ Merve KÜÇÜKMUSTAFA ¹ , Elif BOZ ¹ , Işıl SAĞLAM ¹ , İlayda BAYÇELEBİ, <u>Ayşe METİN</u> ² , Belgin ŞEN ATASAYAR ² , Özge İŞERİ ² , Cansev BAL ² , Özge ÖZ YILDIRIM ² , Hatice UZŞEN ²
15	KADINLARDA CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: SOMALİ ÖRNEĞİ <u>Najah Ahmed OGLEH</u> ¹ , Figen ÇAVUŞOĞLU ²
16	BİR RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HASTANESİNDE SAĞLIK HİZMETİ VEREN ÇALIŞANLARIN EL HİJYENİ İNANÇ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ Figen ÇAVUŞOĞLU ¹ , <u>Derya SEVİNÇ</u> ² , Necla YİĞİT ²
17	YARA TAKİBİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI: BİR OLGU SUNUMU <u>Bestegül TOKA</u> ¹ , Özge İŞERİ ² , Şenay KARADAĞ ARLI ²
18	OTİZMLİ TANILI ÇOCUKLARA SAHİP AİLELERİN YAŞADIKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLAR İLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİNİ GÜÇLENDİRME: TOPLUMSAL DUYARLILIK ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ Seyit Emre KANLI ¹ , <u>Lütfiye Sıla ARSLAN</u> ¹ , Azmi KÖSTERELİOĞLU ¹ , Özge ÖZ YILDIRIM ² , Hatice UZŞEN ² , Özge İŞERİ ² , Cansev BAL ² , Ayşe METİN ² , Belgin ŞEN ATASAYAR ²
19	ANNE BEBEK BAĞLANMASINDA KANITA DAYALI UYGULAMALAR VE HEMŞİRENİN ROLLERİ <u>Yasemin GÜNGÖR</u> ¹ , Şükran BAŞGÖL ² , Ayşe METİN ³
20	COVID-19 SÜRECİNDE ANNE BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER <u>Emine YAŞAR</u> ¹ , Ayşe METİN ² , Şükran BAŞGÖL ³
21	İNFERTİLİTE TANISI ALAN BİREYLERDE HEMŞİRELİK BAKIM ALGISI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER <u>Kübra AYDIN</u> ¹ , Özen KULAKAÇ ²
22	ORMAN YANGINLARI ÖNLENEBİLİR: TOPLUMSAL DUYARLILIK DERSİ ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ İlayda KARAİSMAİLOĞLU ¹ , Yağmur KUYTAK ¹ , Zeynep ERCİYES ¹ , Gökhan ŞAHİN ¹ , Doğan ŞAHİN ¹ , <u>Belgin ŞEN ATASAYAR</u> ² , Ayşe METİN ² , Hatice UZŞEN ² , Özge ÖZ YILDIRIM ² , Cansev BAL ² , Özge İŞERİ ²
23	PANDEMİDE HEMŞİRELERİN BAKIM ODAKLI HASTA ETKİLEŞİMİ <u>Emre ŞENGÜN</u> ¹ , Figen ÇAVUŞOĞLU ²
24	“ÇOK GEÇ OLMADAN İKLİM İÇİN HAREKETE GEÇ”: TOPLUMSAL DUYARLILIK ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ Şule Nur BİR ¹ , Açelya Aslı NEMUTLU ¹ , Ayşe ŞENEL ¹ , Aleyna Buse ATEŞ ¹ , Halnisa SATTAR ¹ , Özge İŞERİ ² , <u>Cansev BAL</u> ² , Dr. Öğr.Üye Özge ÖZ YILDIRIM ² , Hatice UZŞEN ² , Ayşe METİN ² , Belgin Şen ATASAYAR ²
25	HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜYLE EĞİTİCİLERİN BAKIM ALGISI <u>Arş. Gör. Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR</u> ¹ , Arş. Gör. Hümeyra TÜLEK DENİZ ² , Prof. Dr. Özen KULAKAÇ ¹

BİLDİRİ ÖZETLERİ

BAKIM DAVRANIŞLARI DERSİNİN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE MANEVİYAT VE MANEVİ BAKIM ALGISINA ETKİSİ

Ayşe METİN¹, Hümevra TÜLEK DENİZ², Cansu KARADENİZ BENLİ¹

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerine verilen bakım davranışları dersinin maneviyat ve manevi bakım algısına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Yarı deneysel, prospektif, randomize olmayan kontrol gruplu bir çalışma olarak tasarlanan bu çalışmanın örneklemini, Türkiye’de bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören 84 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada hemşirelik bölümü ikinci sınıf seçmeli derslerinden “Bakım Davranışları” dersini alan öğrenciler müdahale grubunu (n=42); bakım davranışlarına ilişkin bilgilerin olmadığı farklı bir seçmeli ders alan öğrenciler (n=42) ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Veriler; “Kişisel Bilgi Formu” ve “Maneviyat ve Manevi Bakım Algısı Ölçeği (MBVÖ)” aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, kıkare testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada müdahale ve kontrol grubu hemşirelik öğrencileri, demografik özellikler açısından benzerlik göstermektedir. Müdahale grubunda MBVÖ toplam puan ortancası 148.50(105-175) bulunurken, kontrol grubunda 140.00(37-175) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05). Müdahale grubunun puanı kontrol grubuna göre daha yüksektir. Müdahale ve kontrol grubu hemşirelik öğrencilerinin; Manevi bakımın genel özellikleri, Maneviyat algıları, Manevi bakım tanımları, Manevi bakım uygulamaları ve Manevi bakım tutumları alt boyut puan ortancaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Bakım davranışları dersi alan öğrencilerin maneviyat ve manevi bakım algılarının, bu dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Sonuç ve Öneriler: Bu çalışmada, Bakım Davranışları dersini alan hemşirelik öğrencilerinde maneviyat ve manevi bakım düzeylerinin geliştiği ve daha olumlu olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğrenci hemşirelerin maneviyat ve manevi bakım algılarının artması, bu konuda bilgi ve tutum kazandırılabilmesi için hemşirelik eğitim müfredatlarına maneviyat ve manevi bakım ile ilgili derslerin veya konuların eklenmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik eğitimi; Hemşirelik öğrencileri, Maneviyat; Manevi bakım.

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-2261-4364 , e-posta: hemsire-ayse@hotmail.com

² Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk Acil Yardım Programı, ORCID: 0000-0002-9049-8089, e-posta: humevra.tulek571@gmail.com

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-9944-2233, e-posta: cansu.2206@gmail.com

Sorumlu Yazar: Hümevra TÜLEK DENİZ

**YAŞLI BAKIMI VE ÇOCUK GELİŞİMİ ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ETİK DUYARLILIK VE
AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN¹, Kader ÖZTÜRK²

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı Yaşlı Bakımı ve Çocuk Gelişimi önlisans öğrencilerinin etik duyarlılık ve akademik öz-yeterlilik düzeylerinin belirlenmesidir.

Yöntem: Araştırma Mart-Nisan 2022 tarihleri arasında tanımlayıcı ilişki arayıcı tipte yürütüldü. Araştırmanın örneklemini Ardahan Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'na kayıtlı ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 158 Yaşlı Bakımı ve Çocuk Gelişimi bölümü öğrencisi oluşturdu. Araştırma "Öğrenci Tanıtım Formu", "Ahlaki Duyarlılık Ölçeği (ADÖ)" ve "Akademik Öz-yeterlilik Ölçeği" ile çevirim içi anket yoluyla toplandı. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama ve korelasyon analizi yapıldı.

Bulgular: ADÖ genel ortalaması 59.85±30.528, otonomi, yarar sağlama, bütüncül yaklaşım, uygulama ve oryantasyon alt boyutu ortalamaları ise sırasıyla 13.06±7.246, 8.54±4.918, 8.48±4.867, 7.90±4.798, 8.56±4.967 ve 6.86±4.378'di. AÖÖ genel puanı 55.64±29.650, akademik sorunla baş etme, çaba ve planlama puanı ise sırasıyla 32.41±17.58, 11.69±6.524 ve 11.54±6.092'di. Yaşlı Bakımı ve Çocuk Gelişimi öğrencilerinin ADÖ, AÖÖ ve alt grubu puanları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p < 0.05$).

Sonuç ve öneriler: Araştırma sonucunda öğrencilerin etik duyarlılıklarının yüksek olduğu, akademik öz-yeterliliklerinin orta düzeyin altında olduğu görüldü. Ahlaki duyarlılık ile akademik öz-yeterlilik arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edildi. Çocuk ve yaşlı gibi önemli yaşam evrelerine hizmet verecek meslek gruplarının yetiştirildiği kurumlarda etik duyarlılık ve akademik öz-yeterliliğe yönelik daha fazla çalışma yapılması gerektiği, aynı zamanda etik duyarlılığı artırıcı eğitimler verilerek akademik öz-yeterlilik ve sorumluluk bilincinin artırılabilceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Ahlaki duyarlılık; Akademik öz-yeterlilik; Öğrenciler

¹Ardahan Üniversitesi, Yaşlı Bakımı Bölümü, ORCID: 0000-0002-3904-951X, e-posta: deryasimsekli95@gmail.com,

²Ardahan Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-0424-0143, e-posta: kadercifci@ardahan.edu.tr

Sorumlu Yazar: Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN¹, Kader ÖZTÜRK²

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.
Yöntem: Araştırma Mart-Nisan 2022 tarihleri arasında tanımlayıcı tipte yürütüldü. Araştırmanın evrenini Ardahan Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 2021-2022 Eğitim Öğretim yılı Bahar dönemine kayıtlı aktif öğrenim gören 456 öğrenci oluşturdu. Araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan 283 öğrenci oluşturdu. Araştırma verileri ‘‘Tanıtım formu’’ ve ‘‘Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği’’ ile toplandı. Araştırma verileri SPSS 26 paket programı ile analiz edildi. Veri analizinde sayı, yüzde, ortalama, çoklu regresyon analizi kullanıldı.
Bulgular: Katılımcıların benlik saygısı puanı 20.123±5,31 olarak bulundu. Katılımcıların benlik saygılarına ilişkin yapılan regresyon analizinde temel değişken olarak ailenin ekonomik durumu, baba eğitim durumu ve bölümü isteyerek seçme durumu olarak belirlendi. Analiz sonucunda modelin anlamlı olduğu görüldü (F:2.448, p < 0.001). Adjusted R² değeri 0.089 ve modelin açıklama gücü %8,9 olarak bulundu.
Sonuç ve öneriler: Araştırma sonucunda katılımcıların benlik saygılarının orta düzeyin üzerinde olduğu, benlik saygısının ekonomik durum, babanın eğitim düzeyi ve bölümü isteyerek seçme durumundan etkilendiği saptandı. Düşük benlik saygısı bireylerin gelecekle ilgili planlarına yön vermesinde ve çalışma hayatına başladığında rahat şekilde ilerlemesine engel olabilir. Bu nedenle üniversite okuyan öğrencilerde benlik saygısı ve etkileyen faktörleri, düşük benlik saygısını arttırmaya yönelik yapılabilecek girişimleri ortaya koyan daha fazla sayıda araştırmanın yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Benlik saygısı, Öğrenci, Sağlık hizmetleri öğrencileri

¹Ardahan Üniversitesi, Yaşlı Bakımı Bölümü, ORCID: 0000-0002-3904-951X, e-posta: deryasimsekli95@gmail.com

²Ardahan Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-0424-0143, e-posta: kadercifci@ardahan.edu.tr

Sorumlu Yazar: Derya ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN

**HEMŞİRELİK LİSANS ÖĞRENCİSİ OLARAK TÜBİTAK PROJESİNDE BURSİYER OLMAK:
ANLATI SENTEZİ**

Şevval YİĞİT¹, Büşra SOYTAM¹, Özlem KAPLAN², Mürüvvet BAŞER²

ÖZET

Hemşirelerin birey, aile, grup ve toplumun sağlığının geliştirilmesi, korunması, hastalık durumunda iyileştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması amacıyla birçok rol ve sorumluluğu bulunmaktadır. Bunlardan birisi de araştırma yapmaktır. Araştırma yapma süreci lisans eğitimi sürecinde kazanılması ve geliştirilmesi gereken bir süreçtir. Öğrenciler lisans eğitiminden itibaren projelere dahil edilerek teşvik edilmelidir.

Bu anlatıda iki hemşirelik lisans öğrencisinin TÜBİTAK prosine bursiyer olarak dahil olma süreçleri bursiyerlik sürecinde yaşadıkları olumlu ve olumsuz deneyimlere yer verilmiş olup bu deneyimin ve araştırma süreçlerinin hemşirelik mesleği açısından önemi anlatılmaktadır.

Öğrenciler TÜBİTAK profesinde yer alabileceklerini klinik uygulama sürecinde iken ilgili hocaları aracılığı ile öğrenmiş olup bu fırsata sahip oldukları için çok heyecanlandıklarını ifade etmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında öğrenciler hocaları tarafından sürece yönelik bir eğitim almış olup sonrasında veri toplama sürecine dahil olmuşlardır. Öğrenciler projede bursiyer olarak çalışmanın araştırma sürecini öğrenmelerine katkı sağladığını, kişisel gelişimlerine yardımcı olarak iletişim becerilerini artırdığını, zaman yönetimini öğrenmelerine ve disiplinli çalışmalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Aynı zamanda kendilerinde merak duygusunun oluştuğunu, bunun klinik ortama hazırlıklarını sağlayarak, yaptıkları uygulamaların nedenini anlama fırsatı sağladığını, analiz yeteneklerini geliştirdiğini ve kazandıkları burs imkânı ile bütçelerine maddi destek olduğunu ifade etmişlerdir. Zorlandıkları noktalar ise zaman sıkıntısı yaşama, ders hazırlıklarında zorlanma, insanların çalışma sürecindeki tepkileri olarak belirtilmiştir.

Hemşirelik mesleğinin gelişebilmesi için geleceği olan hemşirelik öğrencilerine yatırım yapılması önem arz etmektedir. Öğrencilerin meslek yaşamı boyunca gerçekleştirmesi gereken rol ve sorumluluklarında etkili olabilmesi ve araştırma kültürünü edinebilmesi için lisans eğitiminde kendisini geliştirmesi gerekmektedir. Bu yüzden hemşirelik öğrencileri TÜBİTAK projesi gibi ulusal ve uluslararası projelere dahil edilerek araştırma süreçlerine katılmalı ve tecrübe etmeleri için desteklenmelidir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik; Öğrenci; Araştırma; Proje; Bursiyer.

¹Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, ORCID: 0000-0001-6022-0097, e-posta: 42sevval50@gmail.com

² Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 3. Sınıf Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-8866-0622, e-posta: soytabusra0@gmail.com

³ Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-1050-8804, e-posta: ozlem.kaplan@erciyes.edu.tr

⁴ Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4565-2275, e-posta: mbaser@erciyes.edu.tr

Sorumlu Yazar: Şevval YİĞİT

FLEBOTOMİ SIRASINDA KAN TÜPLERİ DOLUM SIRASINA UYUM VE UYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Melike DURUKAN¹, Ayşe AKBIYIK²

ÖZET

Amaç: Araştırmada flebotomi sırasında kan tüplerinin dolum sırasına uyum ve uyumu etkileyen faktörler incelendi.

Yöntem: Araştırma Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesinde Nisan 2021-Nisan 2022 tarihleri arasında 100 hemşire katılımı ile gerçekleştirildi. Araştırmanın yürütülmesi için etik kurul onayı ve kurum izni alındı. Araştırma verileri “Bireysel Özellikler”, “Kan Tüplerinin Dolum Sırası Bilgi Düzeyi” ve “Kan Tüplerinin Dolum Sırasına Uyumu Etkileyen Faktörler” alt bölümlerinden oluşan online anket formu ile toplandı. Veriler SPSS-22 programına aktararak, tanımlayıcı ve ilişki analizleri yapıldı. İstatistiksel anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Hemşirelerin yaş ortalaması $28,22 \pm 6,36$, %71'i kadındır. Yüksek-lisans, lisans, ön-lisans, lise mezunu hemşire oranı sırasıyla %69, %14, %12 ve %5'tir. Acil servis, yoğun bakım, cerrahi ve dahili birimlerinde çalışan hemşire oranları sırasıyla %46,0, %19, %22 ve %13'tür. Çalışma yılı ortalaması $2,91 \pm 2,33$, günlük kan alma sayısı ortalaması $67,84 \pm 131,41$ 'dir. Mavi, siyah, kırmızı, sarı, yeşil, mor ve gri tüplerinin yaygın kullanıldığını bildiren hemşire oranları sırasıyla %10, %21, %10, %99, %9, %98 ve %36'dır. Mavi, siyah, kırmızı, sarı, yeşil, mor ve gri tüplerinin dolum sıralarını doğru bilen hemşire oranları sırasıyla %33, %17, %42, %23, %25, %20 ve %40'tır. Dolum sıralaması için yönlendirici bir rehber bulunma durumu %58'dir. Dolum sırasının önemli olduğunu ve laboratuvar sonuçlarını etkileyeceğini bildiren hemşire oranları sırasıyla %94, %86 ve dolum sıralamasına dikkat etme oranı %81'dir. Dolum sırasını doğru bilme ile yaş (yeşil tüp), dolum sıralamasına dikkat etme (sarı tüp), tüplerin kullanım sıklığı (kırmızı ve siyah tüpler) arasında anlamlı ancak zayıf bir ilişki saptandı ($p < 0,05$).

Sonuç: Hemşireler flebotomi sırasında kan tüplerinin dolum sıralamasının önemli olduğunu düşünmelerine rağmen doğru sıralamayı bilen oranları düşüktür. Yaş negatif yönde, kan dolum sıralamasına dikkat etme, kullanım sıklığına göre kan dolum sıralamasını doğru bilme pozitif yönde zayıf bir ilişki gösterdi.

Öneriler: Tedavi ünitelerinde dolum sıralamasını gösteren şablonların kullanımı, inovatif akıllı tüplerin geliştirilmesi, öğretide akılda kalıcı kodlama yöntemlerinden yararlanılması gibi uygulamalarla kan tüplerinin dolum sıralamasına uyumu artırılabilir.

Anahtar kelimeler: Flebotomi; Kan tüpleri; Sıralama; Bilgi düzeyi; Faktör.

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-5452-3208, e-posta: melikedurukan97@gmail.com

²İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Doktor Öğretim Üyesi, ORCID: 0000-0003-0513-5433, e-posta: ayseakbyk112358@gmail.com

Sorumlu Yazar: Melike DURUKAN

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN GENİTAL HİJYEN DAVRANISLARI İLE HUMAN PAPILOMA VİRÜSÜ BİLGİ DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özge ÖZ YILDIRIM¹, Derya FİDAN², Yasemin TOPKARA³, Eylül TOR⁴, Fatmanur BALAMUT⁵

ÖZET

Amaç: Bu çalışma sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve beslenme ve diyetetik bölümü öğrencilerinin Human Papilloma Virüsü Bilgi durumları ve Genital Hijyen Davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı araştırma türünde yapılan bu çalışmanın evrenini, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin hepsine ulaşılması planlanmış ve 475 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler, sosyo-demografik özelliklerden oluşan soru formu, “Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği” ve “Genital Hijyen Davranışları Ölçeği” kullanılarak, yüz yüze toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri independent t testi, One way Anova, korelasyon testleri ile yapılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin %42,3’ü Hemşirelik bölümü, %57,7’si Beslenme ve diyetetik bölümünde öğrenim görmektedir. Genital Hijyen Davranışları Ölçeği ortalama puanı 95.03 ± 9.47 , Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği ortalama puanı ise 8.49 ± 7.33 ’tür. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği’nden aldıkları puan Beslenme ve diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). 4. Sınıfta okuyan öğrencilerin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği’nde daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir ($p < 0.05$). Sağlık meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği’nde daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir ($p < 0.05$). Genital Hijyen Davranışları ölçeği ile Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırma kapsamındaki hemşirelik öğrencilerinde öğrenim gören ve sağlık meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeyleri ve Genital Hijyen Davranışlarının daha iyi durumda olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda öğrenci evinde kalan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin Human papilloma virüsü bilgi düzeyleri arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı belirlenmiştir.

Öneriler: Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören bölüm olmasına rağmen, Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencilerinin Human Papilloma Virüs hakkındaki bilgi düzeyleri oldukça düşüktür. Bu nedenle sağlık bilimleri alanında okuyan öğrenciler de dahil tüm üniversite öğrencilerine Human Papilloma Virüs’e yönelik bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Genital hijyen davranışları; Human papilloma virüs; Hemşirelik öğrencileri

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 4. Sınıf Öğrencileri

Sorumlu Yazar: Özge ÖZ YILDIRIM

EĞİTİM VE PROGRESİF GEVŞEME EGZERSİZLERİ TEMELLİ BİR UYGULAMANIN ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERİN BAKIM VERİCİLERİNİN YAŞAM KALİTESİ, ALGILADIKLARI STRES VE BAŞA ÇIKMA YOLLARI ÜZERİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA PROTOKOLÜ

Gönül GÖKÇAY¹, Ayşe ÇEVİRME²

ÖZET:

Amaç: Dinamik, çok boyutlu ve çeşitli bir halk sağlığı sorunu olan engellilik, doğuştan, akut hastalık ve/veya yaralanma nedeniyle geçici/kronik veya yaşamın ilerleyen dönemlerinde edinilebilir ve birçok kişi engelli yakınlarına bakmak durumunda kalabilir. Bakım vericiler fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları yaşama açısından yüksek oranda risk taşırlar. Nitekim bakım vericiler sağlıklı çocuk bakımı sağlayanlardan daha yüksek bakım yükü, stress ve daha düşük yaşam kalitesi bildirmişlerdir. Bakım vericilerin etkili ve güvenli bakım verme stratejileri hakkındaki bilgilerini geliştiren uygulamalar, stres kaynaklı sorunlarını azaltabilir/önleyebilir ve yaşam kalitelerini iyileştirebilir. Roy'un Adaptasyon modeli, yaşam kalitesini artırma ve stresi azaltmada, çeşitli sorunlarla başa çıkmada en yaygın kullanılan hemşirelik modellerinden biridir. Stresi ve stresle başa çıkmak için kullanılan bir diğer yöntem Progressif Gevşeme Egzersizidir. Araştırma, eğitim ve progresif gevşeme egzersizleri temelli bir uygulamanın zihinsel engelli bireylerin bakım vericilerinin yaşam kalitesi, algıladıkları stres ve başa çıkma yolları üzerine etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada; randomize kontrollü, 3 deney, 1 kontrol gruplu, ön test-son test deneysel tasarım kullanılacaktır. Araştırma örneklemini 10 rehabilitasyon merkezinden 4'ü küme randomizasyon yöntemi kullanılarak seçilecek ve rehabilite edilen zihinsel engelli birey bakım vericileri (her grup 39 birey) oluşturacaktır. Araştırmada 1. Deney grubu 4 hafta Model temelli yüzyüze eğitim ve egzersiz uygulamaları, ve 4 hafta egzersiz danışmanlığı uygulanacaktır. 2. Grup olan mobil uygulama grubuna Model temelli eğitim ve Gevşeme egzersizlerinin yer aldığı mobil uygulama tasarlanarak 8 hafta erişimleri sağlanacaktır. 3. Deney grubuna yüzyüze 4 haftalık eğitim ve 4 haftalık mobil uygulamadan erişimleri sağlanacaktır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Yetişkin Bakıcı Yaşam Kalitesi Anketi, Algılanan Stres Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Yolları Anketi kullanılarak elde edilecektir. Veriler SPSS istatistik 22 paket programıyla değerlendirilecek ve istatistiksel anlamlılık $p < ,05$ kabul edilecektir.

Sonuç: Bu araştırmayla, uygulanan yöntemlerin bakım vericilerin yaşam kalitesini artırarak, stresini azaltarak ve stresle başa çıkma yollarını artırarak, sonraki araştırmalara kanıt sağlayabilecek bir model olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Zihinsel engelli bakım vericiler; Model temelli eğitim; Progresif gevşeme egzersizleri; Yaşam kalitesi; Mobil sağlık.

¹Kafkas Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü, ORCID No: 0000-0003-0140-8668, e-posta: gonul.gokcay@ogr.sakarya.edu.tr

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Bölümü, ORCID No: 0000-0001-7116-2523, e-posta: acevirme@sakarya.edu.tr

Sorumlu Yazar: Gönül GÖKÇAY

BİREYLERİN COVID-19'A YÖNELİK YAŞADIĞI KORKU İLE E-SAĞLIK OKURYAZARLIĞI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Seval AĞAÇDİKEN ALKAN¹, Neslihan DUMAN KIRMACI²

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı dünyada etkisini gösteren Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) nedeniyle bireylerin COVID-19'a yönelik yaşadığı korku ile e-sağlık okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesidir

Yöntem: Araştırma, 17.02.2021-17.07.2021 tarihleri arasında çevrimiçi olarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem sayısı 415 birey oluşturmuştur. Veriler IBM SPSS V23 ile analiz edilmiştir. Normal dağılıma uygunluk Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. İkili gruba göre nicel değişkenlerin karşılaştırılmasında normal dağılmayan veriler için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Tüm grupların karşılaştırılması normal dağılmayan verilerde ise Kruskal-Wallis testi kullanılarak yapılmıştır. Analiz sonuçları nicel veriler için ortalama±standart sapma ve ortanca (minimum-maksimum) şeklinde, kategorik veriler için frekans (yüzde) olarak sunulmuştur. Anlamlılık düzeyi $p < 0.050$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Araştırmada bireylerin yaş ortalaması 28.02 ± 10.15 'dir. Bireylerin %77.8'i kadındır. Bireylerin %95.7'si COVID-19 hakkındaki gelişmeleri takip ettiğini, %33.2'si COVID-19'a yönelik bilgiye ulaşma kaynaklarından interneti kullandığını, %63.1'i sağlık kararlarına internetin etki ettiğini ve %58.8'i internette sağlık kaynaklarına erişebilmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Araştırmada bireylerin E-Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği toplam puan ortalaması $29,4434 \pm 7,16$ ve yüksek düzeyde, COVID-19 Korkusu Ölçeği toplam puan ortalaması $17,8458 \pm 6,91$ ve orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Bu araştırmada bireylerin COVID-19'a ilişkin korkularının evli olma, çocuk sahibi olma gibi başka bireylere yönelik sorumluluk almayı gerektiren özelliklere göre değişkenlik göstermiştir. Ayrıca bireylerin internette bilgi kaynaklarına ulaşma, COVID-19 ile ilgili bilgi kaynaklarını takip etme gibi bireylerin pandemi sürecini takip etmelerine yönelik özelliklerin e-sağlık okuryazarlık ve COVID-19 korku düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Ancak araştırmada e-sağlık okuryazarlık düzeyi ile COVID-19 korkusu düzeyi arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Bu durumun ise değişkenlerin popülasyona özgü farklılık göstermesinden kaynaklı olduğu düşünülmüştür.

Öneriler: Sonuçlar doğrultusunda özellikle sosyal medya aracılığı ile bireylerin doğru bilgi kaynaklarına yönlendirilmeleri, bireylerin sağlık kuruluşlarının sosyal hesapları ve sağlık uygulamaları aracılığı ile etkin bilgilendirilmeleri, e-okuryazarlık ile COVID-19 korku düzeyinin farklı örneklerde ve farklı araştırma desenleri ile değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Covid-19 korkusu; E-Sağlık okuryazarlığı; İnternet kullanımı; Pandemi

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0003-4368-0766, e-posta: seval.agacdiken@omu.edu.tr,

²Kastamonu Üniversitesi, Çatalzeytin Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, ORCID: 0000-0002-5968-1045, e-posta: neslihandumankirmaci@gmail.com

MULTİPL SKLEROZLU BİREYLERDE GÜÇTEN DÜŞÜREN SEMPTOM:
“YORGUNLUK” ve HEMŞİRELİK YÖNETİMİ

Kübra YENİ¹

ÖZET

Multipl Skleroz (MS), merkezi sinir sisteminin inflamasyonu ve demiyelinizasyonu ile karakterize, ataklarla seyreden, genç erişkinlerde en fazla yetiyitimine neden olan nörolojik bir hastalıktır. MS hastalarında üriner problemler, konstipasyon, spastisite, ağrı, motor problemler, bilişsel fonksiyon bozukluğu, cinsel disfonksiyon ve yorgunluk sıklıkla bildirilen semptomlardır. Bu semptomlar arasında özellikle yorgunluk hastaların yaklaşık %75-90'ını etkilemekte ve büyük çoğunluğu yorgunluğu en çok yakınılan üç semptomdan biri olarak nitelendirmektedir. Benzer şekilde hastaların yarısından fazlası yorgunluğu güçten düşüren, iş, aile ve sosyal yaşantısını derinden etkileyen, yaşam kalitesini bozan en önemli semptomlardan biri olarak tanımlamaktadır. Yorgunluk MS hastalarında en sık yakınılan semptom olmasına rağmen subjektif bir bulgu olması sıklıkla göz ardı edilmesine neden olabilmektedir. Patofizyolojisi tam olarak aydınlatılmamış olsa da özellikle stres, ağır egzersiz, anksiyete, depresyon, uykusuzluk, ağrı, spastisite, ilaç yan etkileri, anemi, sıcaklık artışı gibi problemlerin yorgunluğu kötüleştiren değişkenler olduğu bildirilmektedir. Multifaktöriyel olan yorgunluğun yönetimi de multidisipliner ekip çalışmasını gerektirse de hemşirelere bu konuda önemli roller düşmektedir. Ayrıca yorgunluğun yönetiminde kullanılan farmakolojik yöntemlerin etkinliği konusunda net bir veri olmaması ve yan etki profilinin yüksek olması non-farmakolojik hemşirelik uygulamalarının önemini daha da vurgulamaktadır. Yorgunluk ile baş etmede egzersiz ve bilişsel davranışsal terapi uygulamalarının etkinliği kanıtlanmış yöntemler olduğu bilinmektedir. Ancak masaj, akupresür, refleksoloji, soğutucu giysi uygulaması gibi non-farmakolojik girişimlerin etkinlikleri konusunda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla MS hastalarında yorgunluğun tanımlanması, şiddetinin belirlenmesi, farmakolojik ve non-farmakolojik yöntemler hakkında bilgi sahibi olunması, hastaya uygun yöntemin seçilmesi ve etkinliği konusunda belirsiz olan yöntemler üzerinde araştırmalar yapılması hemşirelerin temel sorumlulukları arasında gösterilebilir. Bu derleme çalışmasının amacı MS hastalarında yorgunluğun tanımlamak ve yorgunluğun yönetiminde hemşirenin rolünü vurgulamaktır.

Anahtar kelimeler: Multipl skleroz; Yorgunluk; Hemşirelik yönetimi

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0003-1098-5619, e-posta: kubra.yeni@omu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Kübra YENİ

KADIN DOĞUM KLİNİKLERİNDE UYGULAMA YAPAN HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADIN ALGISI VE HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK İMAJLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hümevra TÜLEK DENİZ¹, Özlem KAPLAN², Mürüvvet BAŞER²

ÖZET

Amaç: Bu çalışma; kadın doğum hemşireliği dersi klinik uygulamasının hemşirelik lisans programı öğrencilerinin kadın algısı ve mesleğe yönelik imaj düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılan bu çalışmaya Çorum, Samsun ve Kars'ta yer alan devlet üniversitelerinin hemşirelik bölümü üçüncü sınıfında öğrenim gören 237 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın yapılacağı illerin seçiminde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi ve Kadın Güçlenme Endeksi kullanılmıştır. Veriler, Birey Tanıtım Formu, Üniversite Öğrencilerinde Kadın Algısı Ölçeği (ÜÖKAÖ) ve Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği (HMYİÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde kıkare, t test, Mann-Whitney U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Kruskal-Wallis analizi ve çoklu karşılaştırma testi olarak Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Bulgular: Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortancası 22 (20-35) olup, %82.7'si kadındır. Katılımcıların %33.8'i Kafkas Üniversitesi, %33.3'ü Hitit Üniversitesi öğrencisidir. Kadın doğum klinik uygulaması süresince öğrencilerin en fazla heyecan (%70.9) ve mutluluk (%53.2) yaşadıkları bulunmuştur. Kadın doğum klinik uygulamalarında bakım verilen bireylerin tamamının kadın olmasının kız öğrencilerin çalışmalarını olumlu, erkek öğrencilerin olumsuz etkilediği bulunmuştur ($p<0.001$). Mezuniyet sonrası kadın doğum kliniklerinde çalışmak isteyenlerin kız öğrenciler ($p=0.021$) ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri ($\chi^2=15,301$; $p<0.001$) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin HMYİÖ ve ÜÖKAÖ toplam puan ortalaması sırasıyla 141.86 ± 7.21 ve 103.56 ± 6.25 bulunmuştur. Öğrencilerin ÜÖKAÖ toplam puanı ile HMYİÖ cinsiyet alt boyut puanı arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=-.134$).

Sonuç: Orta düzeyde meslek algısına sahip olan hemşirelik öğrencilerinin kadın algıları orta düzeydedir. Öğrencilerin hemşirelik meslek imajı cinsiyet ve illere göre değişmekte ve meslek imajı ile kadın algısı arasında ilişki bulunmaktadır. Kadın doğum klinik uygulamalarında öğretim elemanlarının toplumsal cinsiyet eşitlikçi holistik bir bakış açısıyla hasta/sağlıklı bireye yaklaşım konusunda öğrencilerin streslerini azaltıcı bir öğrenme çevresi oluşturmaları önerilebilir.

Anahtar kelime: Kadın algısı; Mesleki imaj, Hemşirelik öğrencisi; Toplumsal cinsiyet.

¹ Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk Acil Yardım Programı, ORCID: 0000-0002-9049-8089, e-posta: humevra.tulek571@gmail.com

²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-1050-8804, e-posta: ozlem.kaplan@erciyes.edu.tr

²Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4565-2275, e-posta: mbaser@erciyes.edu.tr

Sorumlu Yazar: Hümevra TÜLEK DENİZ

GÖÇMEN OLAN VE OLMAYAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK VE ÇEVRE OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Gönül GÖKÇAY¹, Ayşe ÇEVİRME²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, göçmen ve göçmen olmayan üniversite öğrencilerinin sağlık ve çevre okuryazarlık düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayan bir çalışma türüdür. Araştırmanın örneklemini Türkiye'nin doğusunda bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 860 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler Sosyodemografik Bilgi Formu, Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği ve Çevre Okuryazarlığı Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi; Sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi, f testi ve korelasyon analizi ile SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Araştırmada, katılımcıların %45,5'i göçmen ve %54,5'i göçmen olmayan öğrencilerdir. Göçmen Öğrenciler THLS-32'den $31,33 \pm 5,59$ puan ve Çevre okuryazarlığından $71,00 \pm 15,39$ puan aldı. Göçmen Olmayan Öğrenciler THLS-32'den $18,62 \pm 9,68$ puan ve Çevre okuryazarlığından $78,53 \pm 9,30$ puan aldı. Erkekler, göçmenler, çalışanlar, eğitim düzeyi ve sınıfı yüksek olanlar, günlük su tüketenler ve zararlı madde tüketmeyen öğrencilerin sağlık okuryazarlığı ve alt boyut puanları daha yüksek; Göçmen olmayan, 1.sınıf, 0-1 litre su tüketen ve zararlı madde tüketmeyen öğrencilerin çevre okuryazarlığının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sağlık ve çevre okuryazarlığı arasında zayıf bir negatif ilişki bulundu.

Sonuç: Öğrencilerin büyük çoğunluğunun yetersiz veya sorunlu/sınırlı sağlık okuryazarlığına (%77,5) ve yüksek çevre okuryazarlığına (%60,8) sahip olduğu tespit edilmiştir. Sağlık ile çevre okuryazarlığı arasında zayıf bir negatif ilişki bulunmuştur. Yükseköğretim kurumlarında 1. sınıftan itibaren müfredatta yer alan sağlık ve sağlık okuryazarlığı entegre eğitimleri ile farkındalığın artırılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Göçmen öğrenciler; Üniversite; Sağlık okuryazarlığı; Çevre okuryazarlığı.

¹Kafkas Üniversitesi, Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü, ORCID No: 0000-0003-0140-8668, e-posta: gonul.gokcay@ogr.sakarya.edu.tr

²Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Bölümü, ORCID No: 0000-0001-7116-2523, e-posta: acevirme@sakarya.edu.tr

Sorumlu Yazar: Gönül GÖKÇAY

COVID-19 PANDEMİSİNDE HEMŞİRELERİN İZOLASYON ÖNLEMLERİNİN ve BAKIM DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

Zahide İYİ¹, Muhammed DENİZ², Yeliz AKKUŞ³

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı, COVID-19 pandemisinde hemşirelerin izolasyon önlemlerinin ve bakım davranışlarının belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu çalışma Türkiye’de ki herhangi bir sağlık kurumunda çalışan hemşireler ile Mayıs-Ağustos 2020 tarihleri arasında yürütüldü. Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu”, “İzolasyon Önlemlerine Uyum Ölçeği (İÖÜÖ)” ve “Bakım Davranışları Ölçeği-24 (BDÖ-24)” kullanıldı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (oran, frekans ve Ort±SS), t testi, tek yönlü varyans analizi sonrasında farkın kaynağını tespit etmek amacıyla Tukey Testi ve Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı yöntemleri kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya katılan hemşirelerin, COVID-19 pandemisi dönemine ilişkin çalışma özelliklerine bakıldığında %54.3’ünün salgından önceki süreçte izole edilmiş ve %53.9’unun pandemi sürecinde COVID-19 tanısı kesin konulmuş hastaya bakım verdiği, %60.9’unun COVID-19 tanısı konulmuş hastalara bakım verirken kendini kısmen yeterli gördüğü saptanmıştır. Ayrıca pandemi döneminde hemşirelerin %54.5’inin görev yapılan birimin değiştirildiği, %49.9’unun acil serviste ve %36.8’inin 40 saat ve üzerinde çalıştığı belirlenmiştir. Hemşirelerin %71.5’i pandemi sürecinde koruyucu ekipmana ulaşmakta zorluk yaşamadığını ifade etmişlerdir. Hemşirelerin İÖÜÖ toplam puan ortalaması 83.39±4.11’tür. Hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması 5.32±0.49 olup, ölçeğin alt boyut puan ortalamaları sırası ile “güvence” 5.29±0.52, “bilgi-beceri” 5.52±0.48, “saygılı olma” 5.30±0.56 ve “bağlılık” 5.20±0.61’dir.

Sonuç: Çalışmaya katılan hemşirelerin, izolasyon önlemlerine uyumu ve bakım davranışları puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Öneriler: Pandemi süresince alınan izolasyon önlemleri ve bakım davranışlarının pandemi sonrasında da devam ettirilmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Bakım davranışları; COVID-19; Hemşire; İzolasyon önlemleri

¹Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4419-5044, e-posta: zahide_iyi@hotmail.com

²Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-6129-9526, e-posta: m.deniz476474@gmail.com

³Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-9321-2357, e-posta: yelizakkus@gmail.com

Sorumlu Yazar: Zahide İYİ

DAHİLİ VE CERRAHİ KLİNİKLERİNDE YATAN HASTALARIN HEMŞİRELİK BAKIM ALGILARI

Zehra AKIŞIK¹, Selma ATAY²

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, Dahili ve Cerrahi kliniklerinde yatan hastaların hemşirelik bakım algılarını incelemek amacıyla kesitsel olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma Türkiye'nin batısında bir kamu hastanesinde Ekim 2018 – Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini dahili ve cerrahi kliniklerinde yatan 18 yaş üzeri araştırmaya katılmayı kabul eden 351 hasta oluşturmuştur. Veriler hastaların sosyo-demografik özelliklerini içeren hastalara ait tanıtıcı bilgi formu ve Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Hastaların, hastanın hemşirelik bakımını algılayışı ölçeğinden aldığı puan ortalaması 64,67±8,68 olarak bulunmuştur. Hastaların verdikleri cevaplara göre Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği madde puan ortalaması en yüksek “Hemşireler hastanede beni rahat ettirdiler”, ile “Hemşirelerin sayesinde iyi bakıldığımı hissettim” maddeleri olduğu saptanmıştır. “Hemşireler çoğu şeyi bana sorarak yaptılar” ve “Hemşireler hastaneye ilgili bilmediğim şeyler hakkında bana bilgi verdiler” maddelerinin puan ortalaması en düşük bulunmuştur. Hastaların yaşı ve eğitim durumları ile ölçek puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). İleri yaş ve düşük eğitim düzeyi olan hastaların hemşirelik bakımını algılayış puan ortalaması daha yüksek saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Araştırma sonuçlarına göre; hemşirelerin bakım verirken hastaların bakım algılarını etkileyen faktörleri göz önünde bulundurması, hastalara daha anlaşılır bir dille ve kapsamlı olarak bilgi verilmesini sağlayacak hizmet içi eğitim programlarının planlanması, hastaların hemşirelik bakımı algısı ve hemşirelik bakımından memnuniyetlerinin düzenli olarak değerlendirilmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Hasta; Hemşirelik bakımı; Hemşirelik bakımı algısı

¹Malkara Devlet Hastanesi, ORCID: 0000-0003-0298-7155, e-posta: zehraa_17@hotmail.com,

²Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0002-2068-1099, e-posta: atayselma@gmail.com

Sorumlu Yazar: Zehra AKIŞIK

COK KÖPÜK İYİ TEMİZLİK DEĞİLDİR: TOPLUMSAL DUYARLILIK DERSİ ÖĞRENCİ PROJESİ
ÖRNEĞİ

Merve KÜÇÜKMUSTAFA¹, Elif BOZ¹, Işıl SAĞLAM¹, İlayda BAYÇELEBİ, Ayşe METİN², Belgin ŞEN ATASAYAR²,
Özge İŞERİ², Cansev BAL², Özge ÖZ YILDIRIM², Hatice UZŞEN²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada evde kullanılan kimyasal temizlik ürünlerinin doğru kullanımları, saklama koşulları, oluşan atıkların imhası, ürün etiketlerindeki tehlike işaretleri ve maruziyet durumunda nasıl müdahale edebileceği konusunda verilen eğitimin bireylerde farkındalığı artırması amaçlanmıştır.

Yöntem: Toplumsal Duyarlılık Çalışması dersi kapsamında “Çok Köpük İyi Temizlik Değildir!” sloganıyla hazırlanan çalışma, Samsun İlkadım Halk Eğitim Merkezi’nde gerekli izinler alınarak düzenlenmiştir. Halk Eğitim Merkezi’nde eğitim gören 46 kişinin katılımıyla 29.04.2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Eğitim öncesi ön test yapılmış ve katılımcıların bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Eğitim hazırlanan sunum ile yapılmış ve eğitim sonunda hazırlanan bir düzenek kullanılarak eğitimin anlaşılabilirliği desteklenmiştir. Katılımcılara eğitimin kalıcılığını artırmak üzere hazırlanan broşürler dağıtılmıştır. Eğitim bitiminde son test yapılarak katılımcıların bilgi düzeyleri tekrar ölçülmüştür.

Bulgular: Katılımcılardan %34’ü kadın iken %66’sı erkeklerden oluşmaktadır. Eğitim öncesi yapılan ön testte katılımcıların %54.3’ü “Ulusal Zehir Danışma Merkezi” numarasını biliyorken son testte bu oran %91.3’e yükselmiştir. Ön testte katılımcıların %41.3’ü kimyasal madde içildiğinde bireyin kusturulmaması gerektiğini biliyorken son testte bu oran %78.3’e yükselmiştir. Yine ön testte Florasan lamba kırıldığında ne yapılması gerektiği katılımcıların %50’si biliyorken son testte bu oran %69’a yükselmiştir. Eğitim öncesi katılımcıların %43.5’i kişi kimyasal ürünlerin doğru kullanımını biliyorken son testte bu oran %69.6’ya yükselmiştir. Zehirlenme durumunda hangi bilgilendirme sorularının gerekli olduğunu bilme durumu ön testte %39.1 iken son testte bu oran %56.5’e yükselmiştir.

Sonuç: Proje kapsamında düzenlenen eğitimde katılımcıların bilgi düzeyleri yapılan ön test ve son test sonucuna bakılacak olursa arttığı ve bir farkındalık oluşturulduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kimyasal temizlik ürünleri; Zehir danışma; Müdahale

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-2261-4364, e-posta: hemsire-ayse@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-743, e-posta: belginsenatasayar@outlook.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1825-7790, e-posta: canseval@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9873-5088, e-posta: hatice_uzsen35@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Ayşe METİN

KADINLARDA CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: SOMALİ ÖRNEĞİ

Najah Ahmed OGLEH¹, Figen ÇAVUŞOĞLU²

ÖZET

Cinsel sağlık sadece cinsel organlara yönelik işlev bozukluğu ya da sakatlığın olmayışı değil cinsellikle ilgili fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal bir iyilik hali olarak tanımlanmaktadır. Üreme sağlığı ise cinsel sağlığın tamamlayıcısı olarak aile planlaması, anne ve yenidoğan sağlığı ve bakımı, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar tanı, tedavi ve bakımı gibi konuları kapsayan üreme sistemi, işlevleri ve süreçleriyle ilgili tüm konularda yalnızca hastalık ve sakatlığın olmaması değil, tam bir fiziksel, zihinsel ve sosyal iyilik halidir. Üreme sağlığı ülkelerin kalkınma ile ilgili göstergelerinden birini oluşturmaktadır. Bu göstergelerden bir olan yaşam boyu anne ölüm riski gelişmiş ülkelerde 1/3800 iken, gelişmekte olan ülkelerde 1/150 ve Sahra Altı Afrika'da ise bu risk 1/39'dur. Aynı şekilde Sahra Altı Afrika'da kadınlar HIV ile yaşayan insanların yaklaşık %57'sini oluşturmaktadır. Düşük sosyoekonomik düzey, eğitim seviyesinin düşük oluşu ve sosyo-kültürel faktörler kadın sağlığını doğrudan etkilemektedir. Somali örneğinde kadın sünneti oranı %98 ile dünyada en yüksek bildirilen orana sahiptir. Kadın sünneti artan sağlık riski ile cinsel sağlık ve üreme sağlığını tehdit eden önemli bir uygulamadır. Şiddetli ağrı, aşırı kanama, enfeksiyonlar, idrara çıkma sorunları ve cinsel sağlık sorunları gibi birçok probleme neden olmaktadır. Bununla birlikte uygunsuz aile planlama yöntemleri, sağlıksız koşullarda doğum ve yetersiz doğum sonrası bakım hem anne sağlığını hem de bebek sağlığını tehdit etmektedir. Burada en önemli neden sağlık hizmetlerine yeterli erişim imkanının sağlanamaması kaynaklı olmaktadır. Somali bölgesi yüzbin canlı doğumda 732 ile en yüksek anne ölüm oranına sahip bölge olarak görülmektedir. Üreme sağlığı ve cinsel sağlığı etkileyen bu faktörlerle birlikte dini birtakım faktörler ve sağlık politikaları da önemli etkenler arasında yer almaktadır. Bu derlemenin amacı Somali örneklemini üzerinden kadınların cinsel sağlık ve üreme sağlığını etkileyen faktörlerin ortaya konulmasıdır.

Anahtar kelimeler: Cinsel sağlık; Üreme sağlığı; Somali

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-0801-3944, e-posta: Najahogleh95@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9789-2006, e-posta: figencavusoglu55@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Najah Ahmed OGLEH

BİR RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HASTANESİNDE SAĞLIK HİZMETİ VEREN ÇALIŞANLARIN EL HİJYENİ İNANÇ VE UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Figen ÇAVUŞOĞLU¹, Derya SEVİNÇ², Necla YİĞİT²

ÖZET

Amaç: Bu araştırma bir ruh sağlığı ve hastalıkları hastanesinde sağlık hizmeti veren çalışanların el hijyeni inanç ve uygulamalarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı türde yapılmış olup ruh sağlığı ve hastalıkları hastanesinde sağlık bakım hizmeti veren çalışanlarla yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 272 kişi oluşturmuş olup örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve toplam 240 katılımcı ile araştırma sonlandırılmıştır. Araştırmanın verileri tanımlayıcı bilgi formu, El Hijyeni İnanç Skalası (EHİS) ve El Hijyeni Uygulama Envanteri (EHUE) kullanılarak toplanmıştır. Veriler bilgisayarda IBM SPSS V23 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde parametrik ve non-parametrik testlerle birlikte sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve medyan değerleri kullanılmıştır. Araştırmanın etik kurul izni, kurum izni ve katılımcıların onamları alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 39.90±7.71 (min/mak:21-62), %62.1'i kadın, %78.3'ü evli, %60'ı lisans mezunudur. Katılımcıların %62.1'i yataklı birimde ve %56.7'si gündüz/gece dönüşümlü çalışmakta olup %33.8'inin birimdeki çalışma süreleri 5 yıl ve üzerindedir. Bireylerin %94.6'sı hizmet içi eğitim aldığını, %89.2'si bu eğitimlerin meslek hayatlarına katkısı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca %90.8'i çalıştıkları alanlarda el hijyenini teşvik edici uyarılar bulunduğunu, %60'ı el hijyeni uyumu için haberli gözlem yapıldığını ifade etmiştir. Araştırmadaki bireylerin EHUE puan ortalamaları 67.60±4.02 (min/mak: 42-70), EHİS puan ortalamaları ise 82.56±8.62 (min/mak: 54-110) dur. Katılımcıların EHİS ile EHUE puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır (r: 0.281; p<0.001).

Sonuç ve Öneriler: Araştırma sonucunda katılımcıların el hijyenine yönelik inançların orta düzeyin üstünde, el hijyenini uygulama durumlarının ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiş olup bireylerin el hijyenine yönelik inançları arttıkça uygulama durumunun da arttığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Sağlık hizmeti verenler; El hijyen; İnanç; Hemşire

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9789-2006, e-posta: figen.cavusoglu@omu.edu.tr

²Samsun Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, ORCID: 0000-0002-9350-7294, e-posta: deryasevinc9@gmail.com

²Samsun Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, ORCID: 0000-0003-4586-5924, e-posta: necla.yigit@saglik.gov.tr

Sorumlu Yazar: Derya SEVİNÇ

YARA TAKİBİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI: BİR OLGU SUNUMU

Bestegül TOKA¹, Özge İŞERİ², Şenay KARADAĞ ARLI²

ÖZET

50 yaşındaki erkek hasta 2017 yılında lomber disk ameliyatı geçirmiştir. Bilinen kronik hastalığı bulunmayan hasta 02.02.2022 tarihinde iş yerinde elektrikli sobanın önünde ayağını ısıtırken sağ ayak başparmağını yakmıştır. Yanığı fark etmeyen hastada his kaybı bulunmaktadır. Olay sonrası ayağında bülleri olan hasta eczaneden önerilen bir kremi almış ve iki hafta kullanmıştır. Bu sürede yarasının iyileşmediğini gözlemleyen hasta acil servise başvurmuş ve acil servisin yönlendirmesi ile plastik cerrahi bölümünde muayene olmuştur. Hastaya “balaban” isimli krem önerilmiş ve 15 gün sonra kontrole gelmesi söylenmiştir. Hasta kremi kullandıktan sonra yarasında iyileşme gördüğünü belirtmiştir. Ancak hasta bu süreçte babasını kaybetmiş, yara takibi yapamamış ve kontrole gitmeyi ertelemiştir. Sosyal yaşamına devam eden hasta, dini inancı gereği oruç tutmuş ve beslenmesine gerekli özeni göstermemiştir. Bu nedenlerle şikayetleri artan hasta ardından aile hekimine başvurmuştur. Aile hekimliğinde hastanın değerlendirilmesi yapılmış, yüksek kan glukoz düzeyi sebebiyle hastaneye yönlendirilmiştir. 15.04.2022 tarihinde yatışı alınan hastanın sağ ayak başparmağında 4x3x2 cm boyutunda az eksudalı, nekrotik alanların bulunduğu yarası değerlendirilmiştir. Nekrotik dokunun yara tabanına yapışık olduğu, siyah renkte ve yaranın %25’ini kaplamış bir şekilde bulunduğu kayıt edilmiştir. Mevcut olan yarasına dokuz gün boyunca “rifosin” ile 6x1 sıklıkla açık pansuman yapılmıştır. CRP değerinin 12,8 mg/dL olması sebebiyle 3x1 “tazeracin 4,5 g” ve 2x1 “tekosit 400 mg” başlanmıştır. Bu tedavilerine ek olarak yüksek kan glukoz düzeyi sebebiyle hastaya “diabetes mellitus” tanısı verilmiş ve insülin tedavisi başlanmıştır. Hasta yatışı alınan güne kadar kronik bir hastalığının olmadığını ve buna yönelik bir tedavi almadığını, özel bir diyet uygulamadığını ifade etmiştir. Ayrıca mevcut sağlık durumunun kendisini psikolojik açıdan olumsuz etkilemediğini, hastalığıyla baş edebilecek bir yapısının olduğunu, hastalığını sosyal hayatını etkileyecek olumsuz bir durum olarak görmediğini hemşireye ifade eden hasta, ailesinden destek görmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Hasta 26.04.2022 tarihinde genel cerrahi ekibi tarafından değerlendirilerek yarası debride edilmiş ve “repent” krem önerisi ile taburcu edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yara; Yara takibi; Hemşirelik bakımı.

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Lisanüstü Öğrencisi

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8231-3857, e-posta: senay.arli@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

Sorumlu Yazar: Bestegül TOKA

OTİZMLİ TANILI ÇOCUKLARA SAHİP AİLELERİN YAŞADIKLARI PSİKOSOSYAL SORUNLAR İLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİNİ GÜÇLENDİRME: TOPLUMSAL DUYARLILIK ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ

Seyit Emre KANLI¹, Lütfiye Sıla ARSLAN¹, Azmi KÖSTERELİOĞLU¹, Özge ÖZ YILDIRIM², Hatice UZŞEN², Özge İŞERİ², Cansev BAL², Ayşe METİN², Belgin ŞEN ATASAYAR²

ÖZET

Amaç: Bu proje ile otizm tanılı çocuklara sahip ailelerin günlük hayatta sık karşılaştığı psikososyal sorunları belirleyerek, ailelerin bu sorunlarla etkili baş etme yöntemlerini güçlendirmek amaçlanmıştır.

Yöntem: Proje, bir özel eğitim ve rehabilitasyon kurumunda eğitim alan, otizm tanısı almış 10 aile ile 15.03.2022-25.04.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öncelikle ailelerin yaşadıkları psikososyal sorunlarla baş etme becerilerini belirleyebilmek için öntest olarak Bacanlı (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği" kullanılmıştır. Öntest sonucuna göre, ölçeğin kabullenme, yadsıma, kendini sınırlandırma ve duygusal/sosyal destek kullanma alt boyutlarında daha fazla etkilenme yaşandığı belirlenmiştir. Belirlenen başlıklarda Özel Eğitim Öğretmeni Bilim Uzmanı Özlem Bahçeci tarafından "Otizme Uzman Bir Bakış" başlıklı webinar düzenlenmiştir. Webinar, Öğrenci hemşire Seyit Emre Kanlı ve Lütfiye Sıla Arslan'ın moderatörlüğünde, konuşmacı Bilim Uzmanı Özlem Bahçeci'nin katkılarıyla 25 Nisan 2022 tarihinde, 20.00-21.00 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Webinardan bir gün sonra "Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği" ile sontest olarak uygulanarak, webinarın ailelerin başa çıkma stratejilerini etkileme durumları değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda gerekli kurum izinleri ve ailelerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Bulgular: Ebeveynlerin yaş ortalaması 41.9±9.34'dür. Ebeveynlerin %60'ı erkek, %60'ının eğitim düzeyi üniversite, %80'i çalışıyor, %50'sinin mesleği memurdur. Ailelerin %80'inin gelir durumu orta düzeydedir. Ebeveynler ailelerinde özel eğitim gereksinimi olan başka birey bulunmadığını ifade etmiştir. Ebeveynlerin Başa Çıkma Stratejileri Ölçeği sontest (89.20±6.94) toplam puan ortalaması, öntest (70.30±7.70) toplam puan ortalamasına göre artış göstermiştir. Bu artış istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p 0.05, t:6.678).

Sonuç: Proje kapsamında düzenlenen webinarın otizm tanısı almış çocuğu olan ailelerin Başa Çıkma Stratejilerini artırmada etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Otizm; Psikososyal sorunlar; Toplumsal duyarlılı; Proje.

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9873-5088, e-posta: haticeuzsen35@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1825-7790, e-posta: canseval@hotmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-2261-4364 , e-posta: hemsire-ayse@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-7439, e-posta: belginsenatasayar@outlook.com

Sorumlu Yazar: Özge ÖZ YILDIRIM

ANNE BEBEK BAĞLANMASINDA KANITA DAYALI UYGULAMALAR VE HEMŞİRENİN ROLLERİ

Yasemin GÜNGÖR¹, Şükran BAŞGÖL², Ayşe METİN³

ÖZET

Bağlanma; yaşam için gerekli olan, bebek ile birincil bakım veren arasında gelişen, bebekte güven duygusunu oluşturan önemli bir süreçtir. Anne bebek arasındaki bağlılık bebeğin yaşamını fiziksel, ruhsal ve duygusal olarak sağlıklı sürdürmesinde oldukça önemlidir. Bu derlemede, anne bebek bağlanmasında kanita dayalı uygulamalar ve hemşirelik rolleri literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Annenin bebeğine bağlanması, önemli oranda gebelik döneminde başlamakta ve doğumdan sonra gün geçtikçe ilerleyerek devam etmektedir. Bebek ile sağlıklı bir bağlanma kuran anne, bebeğinin gereksinimlerinin farkında olmaktadır. Dolayısıyla, güçlü ve sağlıklı anne-bebek bağlanması için bağlanmayı etkileyen faktörlerin bilinmesi, hemşirelerin anneleri bu konuda bilgilendirmesi ve desteklemesi hem anne hem de bebek için oldukça değerlidir. Literatürde, gebeliğe ve doğuma ilişkin korku yaşanması, istenen bir gebelik olmaması, gebeliğe bağlı fizyolojik ve psikolojik streslerle başa çıkmada zorluk çekilmesi ve erken dönemde yenidoğanla birliktelikte geç kalınması durumlarının annenin bebeğiyle güçlü bir bağ kurmasını zorlaştıran durumlar olarak açıklanmaktadır. Diğer yandan, anne bebek bağlanmasında etkili olan kanıt temelli girişimler ise emzirmeye zamanında başlama, anne ile bebeğin aynı odada kalması, kanguru bakımı/ ten tene teması, bebek masajı, yoga-meditasyon ve sosyal destek alma olarak literatürde vurgulanmıştır. Nitekim, anne-bebek bağlanması gebelik sürecinde ve doğumdan sonra sağlık profesyonelleri tarafından erken dönemde değerlendirilmesi gereken önemli bir etkileşim sürecidir. Dolayısıyla hemşireler bu uygulamalara kliniklerde yer verebilmeli, geçerlik güvenilirliği yapılmış ölçekler ile anne bebek bağlanma düzeylerini değerlendirmeli, destekleyici kurum protokoller geliştirilmeli, annelere konuya ilişkin eğitimler verilmeli ve kanıt temelli girişimlerin yapılması için uygun ortamlar sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Anne; Bebek; Bağlanma; Kanıt; Hemşire

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-9204-7379, e-posta: ysmngngr.99@hotmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Araş.Gör.Dr., ORCID: 0000-0001-9451-4544, e-posta: sukranbasgol@gmail.com

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Öğr.Gör., ORCID: 0000-0003-2261-4364, e-posta: ayse.metin@omu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Şükran BAŞGÖL

COVID-19 SÜRECİNDE ANNE BEBEK BAĞLANMASI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Emine YAŞAR¹, Ayşe METİN², Şükran BAŞGÖL³

ÖZET

COVID-19 pandemi sürecinde alınan karantina ve izolasyon önlemlerinin gebelerde ve yeni anne olmuş kadınlarda yoğun korku, panik, güvenlik eksikliği, belirsizlik duygusu, günlük rutinlerinden mahrum kalma ve sosyal ilişkilerinde bozulma gibi olumsuzluklara neden olduğu bildirilmiştir. Nitekim, yaşanan bu zorlu sürecin kadınların bebekleriyle olan iletişimlerini de etkileyebileceği, güvenli istenen bağlanmanın yerini deorganize bağlanmaya bırakabileceği açılmıştır. Bu derlemede, Covid-19 sürecinde anne bebek bağlanması ve etkileyen faktörler literatür doğrultusunda tartışılmıştır. Anne-bebek bağlanması, anne-bebek arasındaki güven duygusunun başladığı ilk duygusal bağ olarak tanımlanırken, gebelik döneminden başlayıp doğum sonu dönem de devam eden uzun bir süreçtir. Özellikle gebelik sürecinde haftalar ilerledikçe kadın, fetüsü kendi bedeninden farklı bir birey olarak algılar ve fetüs ile etkileşime girer. Fetüs hem annenin bir parçası hem de yeni bir birey olarak arada güçlü bir bağ kurulur. Anne bebek arasında kurulan bu bağ çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir. Bunlar; annenin yaşı, doğum sayısı ve sıklığı, yaşadığı çevre, kültürel yapı, sosyo-ekonomik durum, eğitim düzeyi, çalışma durumu, plansız gebe kalınması, annelik rolüne hazır olmayış, bebek bakımı konusunda kendine güvenmeme, annenin bebeğe zarar vereceğini düşüncesi, doğum öncesi bakım alma durumu olarak bildirilmiştir. Bununla birlikte, COVID-19 süresinde yaşanan izolasyon ve izolasyona bağlı olarak sosyal desteğin azalması, rutin doktor kontrollerinin azalması, emzirmede bulaş riski tartışmaları, yaşanan korku, belirsizlik, panik, güven eksikliği, anksiyete, stres, depresyon gibi olumsuz duygu durumları da anne bebek bağlanmasını olumsuz etkileyen diğer faktörlerdir. COVID-19 sürecinde pozitif, şüpheli veya bebeğine virüs bulaştırma korkusu duyan annelerin emzirmeyi bırakması, kanguru bakımı ve ten teması yapmaması anne bebek bağlanmasını olumsuz etkilemiştir. Bu süreçte hastanelere ziyaretçi alınmaması, doğum yapanın yanında bir refakatçiye izin verilmesi, genellikle eşlerin refakatçi olması ve bebek bakımında yeterli sosyal desteğin alınmaması, annelerde meydana gelen yetememe duygusu da annenin psikolojik ve sosyal durumunu olumsuz etkileyerek anne bebek bağlanmasını güçleştirmektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Bağlanma; Hemşire

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0003-4617-3364, e-posta: emineyyasar@gmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Öğr.Gör, ORCID: 0000-0003-2261-4364, e-posta: ayse.metin@omu.edu.tr

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Araş.Gör.Dr, ORCID: 0000-0001-9451-4544, e-posta: sukranbasgol@gmail.com

Sorumlu Yazar: Ayşe METİN

**İNFERİLİTE TANISI ALAN BİREYLERİN ALGILADIKLARI HEMŞİRELİK
BAKIM DAVRANIŞLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Kübra AYDIN¹, Özen KULAKAÇ²

ÖZET

Beklenilmeyen yaşam krizi olarak tanımlanan infertilite, bazen açıklanamayan nedenleri olan, tanı ve tedavisi uzun zaman gerektiren, yoğun stres yaratan ve bireylerin uyum mekanizmalarını zorlayan bir durumdur. İnfertilite tedavisinde bireylerin sağlık sorunlarının çeşitliliği, bilgi, danışmanlık ve bakım gereksinimlerini farklı ve özel kılmaktadır. İnfertilite tedavisi sürecinde hemşirelik bakımının temel amacı, bireyleri holistik bir yaklaşımla ele alarak infertilitenin etkileriyle olabildiğince baş etmelerine yardımcı olmak ve iyilik düzeylerini arttırmaktır. Hemşirelik bakımının bireylerin iyileşmesine önemli katkılar sağlayan, memnuniyeti etkileyen ve kurumun sağlık-bakım kalitesini arttıran en önemli faktörlerden olduğu bilinmektedir. Bakım alan birey ve/veya çiftin memnuniyet algıları hemşirelik bakım davranışlarıyla doğrudan ilişkilidir. Bireylerin yaşı, eğitim düzeyi, medeni durumu, etnik kökeni ve sosyo kültürel geçmişi gibi faktörler subjektif anlam ifade eden hemşirelik bakım algısını etkilemektedir. Toplumun çocuk sahibi olmaya yüklediği anlam, infertilitenin algılanış şekli ve yaşanan anksiyete öğrenme ve algılama süreçlerinde bozulmalara neden olabileceğinden hemşirelik bakımı verilirken bireylerin psikolojik durumlarının da göz önünde bulundurulması bakım algısının yönetiminde oldukça önemlidir. Bireylerle sağlık profesyonelleri arasında kurulan güçlü ilişkilere dayanan birey merkezli bakım infertilite tedavisinin etkin yönetilmesine, bireyin özbakım gücünün artırılmasına ve tedaviye katılıma önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: İnfertilite; Bakım; Hemşirelik bakımı

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000 0002 4717 6164, e-posta: kubra.aydin5590@gmail.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000 0002 3578 1244, e-posta: ozen.kulakac@gmail.com

Sorumlu Yazar: Kübra AYDIN

ORMAN YANGINLARI ÖNLENEBİLİR: TOPLUMSAL DUYARLILIK DERSİ ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ

İlayda KARAİSMAİLOĞLU¹, Yağmur KUYTAK¹, Zeynep ERCİYES¹, Gökhan ŞAHİN¹, Doğan ŞAHİN¹
Belgin ŞEN ATASAYAR², Ayşe METİN², Hatice UZŞEN², Özge Öz YILDIRIM², Cansev BAL², Özge İŞERİ²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada bir orman köyü sakinlerinin köyü sakinlerinin, orman yangınlarıyla nasıl mücadele edebileceği konusunda verilen eğitimin bireylerde farkındalığı artırması amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, Toplumsal Duyarlılık Çalışması Dersi kapsamında ön test- son test tek gruplu yarı deneysel tasarıma uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Samsun ili Canik ilçesine bağlı Gürgenyatak Köyü sakinleri oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 22 köy sakini ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan, katılımcıların sosyodemografik özelliklerini (6 soru) ve orman yangınlarına yönelik bilgi düzeyini ölçen (7 soru) 13 soruluk Bilgi Formu ile toplanmıştır. Eğitim öncesi ön test uygulanmış ve katılımcıların bilgi düzeyi ölçülmüştür. Ardından 29.04.2022 tarihinde, yüz yüze ve sunum eşliğinde 'Orman Yangınlarına Yönelik Farkındalık Oluşturma Eğitimi' yapılmıştır. Eğitim sonunda katılımcılara tekrar uygulanan Bilgi Formu ile son test verileri toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Science) 21.0 paket programı, değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %60'ı kadın, %40'ı erkektir. Katılımcılara yöneltilen 'Ormanlık alanda duman ya da ateş görmeniz halinde hangi numarayı aramalısınız sorusuna ön testte doğru yanıt verenlerin oranı %31,5 iken, son testte bu oran %100 olmuştur. 'Orman yangını fark edildiğinde ilk ne yapılmalıdır?' sorusuna ön testte katılımcıların %54,5'i doğru yanıt vermiş, son testte ise doğru yanıt oranı %95,5'e yükselmiştir. Katılımcıların orman yangınlarına sebep olan davranışları bilme oranı ön testte %77,3 iken, bu oran son testte % 95.5 olarak bulunmuştur. Bunun yanında insan kaynaklı orman yangınlarının en sık görülen nedenleri ön testte %27.3 oranında doğru yanıtlanırken, son testte bu oran %90.9 olmuştur.

Sonuç: Proje kapsamında düzenlenen eğitim sonunda ön test ve son test verileri analiz edildiğinde katılımcıların orman yangınlarını önlemeye yönelik bilgi düzeyinin arttığı ve farkındalık oluştuğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Orman yangınları; Toplumsal duyarlılık, Yangın farkındalığı

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-2261-4364, e-posta: hemsire-ayse@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-743, e-posta: belginsenatasayar@outlook.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1825-7790, e-posta: canseval@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9873-5088, e-posta: hatice_uzsen35@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Belgin ŞEN ATASAYAR

PANDEMİDE HEMŞİRELERİN BAKIM ODAKLI HASTA ETKİLEŞİMİ

Emre ŞENGÜN¹, Figen ÇAVUŞOĞLU²

2

ÖZET

Dünyada 2019 yılında ilk olarak Çin'in Wuhan kentinde insanlarda solunum yolu belirtileri gösteren bir hastalık tanımlandı ve bu hastalık kısa süre içinde küresel olarak yayılım göstererek Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edildi. Ortaya çıkan yeni hastalığa Covid-19 ismi verildi. Pandemiyle birlikte bilinen en iyi korunma yöntemlerinin başında sosyal mesafe yer almıştır. Bununla birlikte toplumda sokağa çıkma yasakları ilan edilmiş, yasaklar ve sosyal mesafe iletişimi ve etkileşimi engellemiştir. İnsanlar bu engeli teknolojik araçlar aracılığı ile aşmaya çalışmış, yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi bu dönemde telefon kullanım süresinin arttığı saptanmıştır. Alınan tedbirlerle birlikte hastalık ve ölüm oranlarıyla hastane hizmetlerine olan talep ve sağlık sisteminin yükü artmıştır. Sağlık profesyonelleri arasında özellikle hemşireler hastayla doğrudan ve uzun süreler etkileşimde kaldığı için bu durum en fazla onları etkilemiştir. Hemşirelik mesleği kişilerarası etkileşim süreci olarak tanımlanmaktadır ve en temel görevlerinden birini bakım oluşturmaktadır. Pandeminin ilk zamanlarında korunmaya yönelik herhangi bir aşının ayrıca da uygun tedavinin olmaması, hemşirelerin kendilerini, diğer hastaları ve yakınlarını da koruyabilmek amaçlı bakım verdiği Covid-19 enfekte olan bireyin odasında daha az zaman geçirmesine, iletişimi minimum seviyede tutmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu durum hemşire-hasta etkileşiminin olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Bakım odaklı hasta hemşire etkileşimi kavramı, hemşirenin hasta bireyi bir bütün olarak, tüm boyutlarını, gereksinimlerini, ailesini, yakın/geniş çevresini ele alarak hastanın bireyselliğine, eşsizliğine değer vermek anlamına gelmektedir. Bu bağlamda literatür incelendiğinde hasta/sağlıklı birey ile kurulan kişilerarası etkileşimin, hemşirelerin sahip olduğu önemli bir bakım aracı olduğu ve hastalığın seyrini etkileyen önemli etmenlerden biri olduğu vurgulanmaktadır. Pandemi sürecinde hemşirelerin uzun çalışma süreleri, enfekte bireye her temas öncesi giyilen kişisel koruyucu ekipmanlar hemşireleri fiziksel olarak yormuş ve bulaş endişesiyle ailesi/sevdiklerinden uzak kalmaları psikolojik olarak da yıpranmalarına neden olmuştur. Bu derlemenin amacı pandemi sürecinde aktif olarak çalışan hemşirelerin bakım odaklı hasta etkileşim durumlarını incelemektir.

Anahtar kelimeler: Pandemi; Covid-19; Hemşire; Bakım odaklı hasta etkileşimi.

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-1775-0951, e-posta: gereksin1@outlook.com

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9789-2006, e-posta: figencavusoglu55@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Emre ŞENGÜN

“ÇOK GEÇ OLMADAN İKLİM İÇİN HAREKETE GEC”:
TOPLUMSAL DUYARLILIK ÖĞRENCİ PROJESİ ÖRNEĞİ

Şule Nur BİR¹, Açelya Aslı NEMUTLU¹, Ayşe ŞENEL¹, Aleyna Buse ATEŞ¹, Halnisa SATTAR¹
Özge İŞERİ², Cansev BAL², Dr. Öğr.Üye Özge ÖZ YILDIRIM²,
Hatice UZŞEN², Ayşe METİN², Belgin Şen ATASAYAR²

ÖZET

Amaç: “Çok Geç Olmadan İklim İçin Harekete Geç” sloganıyla gerçekleştirilmiş olan proje Samsun Turgut Özal Kız Öğrenci Yurdu’nda kalan üniversite öğrencilerinin iklim farkındalığının artırılması amacıyla düzenlenmiştir.

Yöntem: Projenin gerçekleştirilme aşamasında Samsun Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve Turgut Özal Kız Öğrenci Yurt Müdürlüğü ile iş birliği yapılmış ve izinleri alınmıştır. 17-18 Nisan tarihlerinde yurtta bulunan ve eğitime gönüllü olarak katılan toplam 300 kız öğrenciye yeryüzünün simgesel yaş günü olan ‘Dünya Günü’ kapsamında “İklim Farkındalığı” konulu sunum, konferans salonunda gerçekleştirilmiştir. Eğitim bir hafta öncesinde afişlerle duyurulmuştur. Eğitim sırasında iklim farkındalığı, enerji israfı, atık yönetimi konularını içeren çeşitli videolar, broşürler, power point sunumları, beyin fırtınası yöntemi kullanılmıştır. Ön test ve son test uygulaması ile de eğitimin etkinliği ve farkındalık düzeyi değerlendirilmiştir. Etkinlik sonrası gönüllü katılımcılarla iklim farkındalığı için bisiklet turu düzenlenmiştir.

Bulgular: Eğitim öncesinde katılımcıların %46.5’i iklim farkındalıklarına dair bilgilerinin olduğunu belirtirken, eğitim sonrası bu oran %92.9’a çıkmıştır. İklim değişikliğine neden olan faktörleri eğitim öncesinde bilenlerin oranı %83 iken eğitim sonrası bu oran %100 olarak saptanmıştır. Paris İklim Sözleşmesi’ne yönelik bilgi sahibi olan öğrencilerin oranı eğitim öncesinde %37,7 iken eğitim sonrası bu oran %71.4’e yükselmiştir. Sera etkisini bilenlerin oranı ise %88.1’den %92.9’a çıkmıştır. Öğrencilerin sürdürülebilir ve ekolojik yaşama dair bilgilerinin eğitim öncesi %49.1 olduğu, eğitim sonrasında bu oranın %85.7’ye yükseldiği belirlenmiştir. Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)’ni bilenlerin oranı ise %23.9’dan %85.7’ye çıkmıştır. Katılımcıların sıfır atık yönetimi ve atıkların geri dönüşümü ile ilgili bilgilerinde de yine artış saptanmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Projenin öğrencilerin iklim ve atık yönetimi farkındalıklarını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Bu çalışmanın farklı yaş gruplarında eğitim gören öğrencilerle tekrarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İklim; İklim farkındalığı; Toplumsal duyarlılık

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Elemanı, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6623-8973

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1825-7790, e-posta: canseval@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Elemanı, ORCID: 0000-0001-9873-5088, e-posta: hatice_uzsen35@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Elemanı, ORCID: 0000-0003-2261-4364, e-posta: hemsire-ayse@hotmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Elemanı ORCID: 0000-0001-9680-7439, e-posta: belginsenatasayar@outlook.com;

Sorumlu Yazar: Cansev BAL

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜYLE EĞİTİCİLERİN BAKIM ALGISI

Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR¹, Hümeysra TÜLEK DENİZ², Özen KULAKAÇ¹

ÖZET

Amaç: Bu araştırma öğrenci hemşirelerin hemşirelik eğiticilerinin bakım algısını değerlendirmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem:

Tanımlayıcı tipte olan araştırma 420 hemşirelik öğrencisi ile yapılmıştır. Veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve “Öğrenci Hemşirelerin Hemşirelik Eğiticilerinin Bakım Algısını Değerlendirme Envanteri” kullanılarak yüz yüze toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS 25.0 paket programı ile sayı, yüzde, ortalama ve uygun istatistiksel testler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20,44± 2,070 (min:18, max:40) olup, katılımcıların %29,3’ü 1.sınıf, %26,7’si 2.sınıf, %28,6’sı 3.sınıf ve %15,5’i 4.sınıf hemşirelik öğrencisidir. Hemşirelik Öğrencilerinin Öğretim Elemanı Bakım Alguları Ölçeği (HÖÖEBAÖ) puan ortalaması 131,53±35,361 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin bakım ilişkisiyle güven sağlama alt boyutu ve hemşirelik mesleğinden memnun olma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin memnuniyet düzeyi arttıkça bakım ilişkisiyle güven sağlama düzeyi yükselmiştir. Watson İnsan Bakım Kuramını derste ve uygulamada kullanan öğrencilerin bakım algıları, bakım ilişkisiyle güven sağlama ve iyileştirici çevre ile kurdukları ilişki düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir.

Sonuç: Hemşirelik lisans eğitiminde Watson İnsan Bakım Kuramına temellendirilmiş müfredatın oluşturulması, öğrencilerin bakım sürecine ve hemşirelik eğiticilerinin klinik uygulamaların her aşamasına kuramı entegre etmeleri önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Bakım algısı; Eğitim; Eğitici; Hemşirelik bakımı; Hemşirelik öğrencileri

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3227-022X, e-posta: nedime.dogan@gmail.com

² Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk Acil Yardım Programı, ORCID: 0000-0002-9049-8089, e-posta: humeysra.tulek571@gmail.com

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3578-1244, e-posta: ozen.kulakac@gmail.com

Sorumlu Yazar: Nedime Gül DOĞAN ÖZDEMİR

TAM METİN BİLDİRİ

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARI İLE HUMAN PAPILOMA VİRÜSÜ BİLGİ DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

The Relationship Between The Genital Hygiene Behaviors of The Students in The Faculty of Health Sciences and Their Knowledge of Human Papilloma Virus

Özge ÖZ YILDIRIM¹, Derya FİDAN², Yasemin TOPKARA³, Eylül TOR², Fatmanur BALAMUT³

ÖZET

Amaç: Bu çalışma sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik Bölümü öğrencilerinin Human Papilloma Virüsü Bilgi durumları ve Genital Hijyen Davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı araştırma türünde yapılan bu çalışmanın evrenini, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve beslenme ve diyetetik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin hepsine ulaşılması planlanmış ve 475 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler, sosyo-demografik özelliklerden oluşan soru formu, "Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği" ve "Genital Hijyen Davranışları Ölçeği" kullanılarak, yüz yüze toplanmıştır. Verilerin normallik analizleri kolmogorov-simironov testi ile değerlendirilmiş. Verilerin istatistiksel analizleri independent t testi, One way Anova, korelasyon testleri ile yapılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın başlamadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan onay alınmıştır.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 20.8 ± 2.52 dir. Öğrencilerin %42.3'ü Hemşirelik bölümü, %57.7'si Beslenme ve diyetetik bölümünde öğrenim görmektedir. Genital Hijyen Davranışları Ölçeği ortalama puanı 95.03 ± 9.47 , Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği ortalama puanı ise 8.49 ± 7.33 'tür. Hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği'nden aldıkları puan Beslenme ve diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). 4. Sınıfta okuyan öğrencilerin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği'nde daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir ($p < 0.05$). Sağlık meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği'nde daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir ($p < 0.05$). Genital Hijyen Davranışları ölçeği ile Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırma kapsamındaki hemşirelik öğrencilerinde öğrenim gören ve sağlık meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeyleri ve Genital Hijyen Davranışlarının daha iyi durumda olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda öğrenci evinde kalan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin Human papilloma virüsü bilgi düzeyleri arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Genital hijyen davranışları; Human papilloma virüsü; Hemşirelik öğrencileri.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the relationship between Human Papilloma Virus Knowledge and Genital Hygiene Behaviors of nursing, nutrition and dietetics students studying at the faculty of health sciences.

Methods: The universe of this study, which was conducted in the type of descriptive research, consists of nursing and nutrition and dietetics department students studying at the health sciences faculty of a university. Sample selection was not made in the research, it was planned to reach the entire universe and the study was completed with 475 students. Data were collected face-to-face using a questionnaire consisting of socio-demographic characteristics, "Human Papilloma Virus Information Scale" and "Genital Hygiene Behaviors Scale". Normality analyzes of the data were evaluated with the Kolmogorov-Smirnov test. Statistical analyzes of the data were made with independent t test, One way Anova, correlation tests. The statistical significance level was accepted as $p < 0.05$. Before the start of the study, approval was obtained from the Social and Human Sciences Ethics Committee of Ondokuz Mayıs University.

Results: The mean age of the students within the scope of the study is 20.8 ± 2.52 . 42.3% of the students are studying in the Department of Nursing, 57.7% in the Department of Nutrition and dietetics. Genital Hygiene Behaviors Scale mean score is 95.03 ± 9.47 , and Human Papilloma Virus Knowledge Scale mean score is 8.49 ± 7.33 . The scores of the students studying in the nursing department from the Human Papilloma Virus Knowledge Scale were found to be higher than the students studying in the nutrition and dietetics department ($p < 0.05$). It was determined that the students in the 4th grade got higher scores in the Human Papilloma Virus Information Scale of the Genital Hygiene Behaviors Scale compared to the students in the other classes ($p < 0.05$).

It was determined that students who graduated from health vocational high school got higher scores in the Human Papilloma Virus Knowledge Scale ($p<0.05$). A positive correlation was determined between the Genital Hygiene Behaviors scale and the Human Papilloma Virus Information Scale ($p<0.05$).

Conclusions: *It has been determined that the knowledge level of Human Papilloma Virus of the nursing students within the scope of the research and the students who are graduated from health vocational high school is higher. It was found that the Human Papilloma Virus knowledge levels and Genital Hygiene Behaviors of the students studying in the last year were in better condition. At the same time, it was found that the genital hygiene behaviors of the students staying in the student house were better. It was determined that as the level of knowledge of the students on Human papilloma virus increased, their genital hygiene behaviors also increased.*

Keywords: *Genital hygiene behaviors; Human papilloma virus; Nursing students.*

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4810-563X, e-posta: ozge.oz@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Mezunu, ORCID: 0000-0002-0940-8913; e-posta: deryafidan1021@gmail.com

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-2402-8337; e-posta: yasemintopkara5@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Mezunu; ORCID: 0000-0001-7737-4738; e-posta: eylultor562@gmail.com

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Öğrencisi; ORCID: 0000-0002-2824-7668; e-posta: balamutfatmanur@gmail.com

GİRİŞ

Serviks kanseri kadınlarda en sık görülen dördüncü kanser türü ve kadınlarda kansere bağlı ölümlerin de dördüncü sebebidir (Akturan ve ark.,2019; Sung ve ark., 2021). Serviks kanserinde dünya genelinde 2020 yılı verilerine göre 604.127 yeni vaka ve 341.831 ölüm olduğu saptanmıştır. Türkiye’de ise 2.532 vaka ve 1.245 ölüm bildirilmiştir (GLOBOCAN, 2020). Tüm dünyada önemli bir morbidite ve mortalite nedeni olan serviks kanserlerinin yarısı Human Papilloma Virüsü (HPV) 16 ve 18 tipinden kaynaklanmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). HPV, en yaygın cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan biridir (Rosalik ve ark., 2021). Çoğu HPV enfeksiyonu kendi kendine geçebilmekte ve kanser öncesi lezyonların çoğu kendiliğinden düzelmektedir. Ancak, her kadın için HPV enfeksiyonunun kronik hale gelmesi ve lezyonların serviks kanserine ilerlemesi riski bulunmaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2022). Buna rağmen serviks kanseri, “önlenbilir” bir kanser türüdür. Bu sebeple HPV de birincil koruma önem kazanmaktadır. Rahim ağzı kanserinden birincil korunmada toplumda rahim ağzı kanseri farkındalığının artırılması ve sağlıklı yaşam biçiminin geliştirilmesi yer almaktadır. Sağlıklı yaşam biçimine genital hijyen davranışları örnek verilebilir. Genital hijyenin kötü oluşu serviks kanseri için bir risk faktörüdür (Aksu ve ark.,2021; Pınar ve ark., 2008). Bu nedenle kadınların doğru perine ve menstrüel hijyen alışkanlığı kazanması serviks kanserini önleme açısından gerekmektedir (Özerdoğan ve Gürsoy, 2017).

Literatürde HPV farkındalıklarının ve genital hijyen davranışlarının incelendiği ayrı ayrı çalışmalar bulunmaktadır. Yapılan bir araştırmada genç erişkinlerin HPV ve HPV aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve HPV aşısı yaptırma oranlarının çok düşük sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz ve ark., 2021). Şahin ve arkadaşlarının üniversite öğrencilerine yaptıkları çalışmada ise katılımcıların %35.5’inin HPV’yi daha önce duymadığı, %47.6’sının HPV’nin kansere neden olup olmadığını bilmediği sonucuna ulaşılmıştır (Şahin ve ark., 2022). Ebe ve hemşirelerle yapılan bir çalışmada ise katılımcıların %48.8’inin HPV enfeksiyon ve aşısıyla ilgili bilgi aldıkları görülmektedir (Yiğitalp, 2019). Şen ve Güner’in genital hijyen uygulamaları araştırması sonucunda öğrencilerin genital hijyen davranışları ve sağlık sonuçları konusunda farkındalık düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Güneri ve Şen, 2020). Yapılan başka bir çalışmada ise katılımcıların %61.5’inin genital hijyen eğitimi aldığı ve eğitim alan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının farkındalıkları ve puan ortalamalarının yüksek olduğu saptanmıştır (Türkmen ve Karagüzel, 2021).

Literatürde genital hijyen davranışları ve HPV bilgi düzeyleri arasındaki ilişkinin bir arada incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışma ile özellikle sağlık alanında bölümlerden olan hemşirelik ve beslenme diyetetik bölümlerinde okuyan kadın öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları ile HPV Bilgi Durumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Ocak 2022-Şubat 2022 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik Bölümleri’nde öğrenim gören kadın öğrencileri ile yapılmıştır.

Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı araştırma türünde yapılmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişken: Araştırmaya katılan öğrencilerin genital hijyen davranışları ve HPV hakkındaki bilgi durumları.

Bağımsız Değişken: Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik (369 kadın öğrenci) ve beslenme ve diyetetik bölümü (284 kadın öğrenci) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin hepsine ulaşılması planlanmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden 475 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, sosyo-demografik özelliklerin bulunduğu 6 sorudan oluşan form, 33 sorudan oluşan “Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği” ve 23 sorudan oluşan “Genital Hijyen Davranışları Ölçeği” kullanılarak, yüz yüze toplanmıştır.

Human Papilloma Virüsü Bilgi Ölçeği: Bireylerin Human Papilloma Virüsü hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmek için geliştirilen ölçeğin, Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Demir (2019) tarafından yapılmıştır (Demir, 2019). Ölçek “(1) kesinlikle katılmıyorum”, (2) “katılmıyorum”, (3) “kararsızım”, (4) “katılıyorum” ve (5) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde 5’li likert tiptedir. Ölçek 33 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Birinci Boyutu: Genel HPV bilgisi; İkinci Boyutu: HPV tarama testi bilgisi; Üçüncü Boyutu: Genel HPV aşı bilgisi; Dördüncü Boyutu: Mevcut HPV aşılama programına yönelik bilgidir. Ölçekten alınabilecek puan 33 ile 165 arasında değişmektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.

Genital Hijyen Davranışları Ölçeği: Karahan tarafından 2017 yılında kadınların genital hijyen durumlarını ölçmek için geliştirilen 23 sorudan oluşan 5 li likert tipte ölçektir (Karahan, 2017). Ölçek genel hijyen alışkanlıkları (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7,

8, 9, 10, 11, 12), adet hijyeni alışkanlıkları (13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) ve anormal bulgu farkındalığı (21, 22, 23) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri “Tamamen Katılıyorum (5)” dan “Hiç Katılmıyorum (1)” a doğru puanlanmaktadır. Ölçeğin 7., 14., 19., 20., 23. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten en düşük 23 en yüksek 115 puan alınmakta olup, yüksek puanlar genital hijyen davranışının olumlu olduğunu göstermektedir.

Etik Uyumluluk

Araştırma OMÜ Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan yazılı izin (Karar no: 2021-1073; Karar tarihi:31.12.2021) ve araştırma kapsamındaki kadınların yazılı onamları alınarak yapılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 21.0 Programında değerlendirilmiştir. Özet istatistik olarak birim sayısı (*n*), yüzde (%), ortalama±standart sapma (ortalama (SD) değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımları Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Verilerin istatistiksel analizleri independent t testi, One way Anova, korelasyon testleri ile yapılmıştır. İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Samsun ili Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik Bölümlerinde öğrenim gören kadın öğrenciler ile sınırlıdır.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri

	X±SS	(min-max)
Yaş	20.8±2.5	17-39
	n	%
Bölüm		
Hemşirelik	201	42.3
Beslenme ve Diyetetik	274	57.7
Sınıf		
1	114	24.0
2	123	25.9
3	117	24.6
4	121	25.5
Mezun olunan lise		
Anadolu lisesi	378	79.5
Sağlık meslek lisesi	24	5.1
Fen lisesi	73	15.4
Konaklanan yer		
Aile yanı	101	21.3
Öğrenci evi	72	15.2
Öğrenci yurdu	302	63.5

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 20.8±2.5’tir. Öğrencilerin %42.3’ü hemşirelik ve %57.7’si beslenme ve diyetetik bölümünde okumakta, %25.9’u ikinci sınıfta, %25.5’i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %79.5’inin mezun olduğu lise Anadolu lisesidir ve %63.5’i öğrenci yurdunda konaklamaktadır (Tablo 1).

Tablo 2.HPV Bilgi Ölçeği ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği ortalama puan dağılımları

	X±SS(min-max)
HPV Bilgi Ölçeği Toplam Puanı	8.49±7.33(0-25)
Genel HPV Bilgisi	5.98±4.69 (0-14)
Mevcut HPV Aşılama Programına Yönelik Bilgi	0.77±1.29 (0-5)
Genel HPV Aşı Bilgisi	0.62±0.82(0-2)
HPV Tarama Testi Bilgisi	1.12±1.53(0-6)
Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puanı	95.03±9.47 (59-115)

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin HPV Bilgi Ölçeği Toplam Puanı 8.49±7.33’tür. HPV Bilgi Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarına bakıldığında; Genel HPV Bilgisi alt boyutu için 5.98±4.69, mevcut HPV Aşılama Programına Yönelik Bilgi alt boyutu için 0.77±1.29, Genel HPV Aşı Bilgisi alt boyutu için 0.62±0.82, HPV Tarama Testi Bilgisi alt boyutu için 1.12±1,53 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puan ortalamaları ise 95.03±9.47’dir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile HPV Bilgi Ölçeği ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği arasındaki fark

	HPV Bilgi Ölçeği Toplam Puan	Test istatistiği	Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puan	Test istatistiği
Bölüm				
Hemşirelik	11.44±8.26	t:7.578	95.50±9.99	t:0.914
Beslenme ve Diyetetik	6.32±5.68	p<0.001	94.69±9.08	p:0.361
Sınıf				
1	6.09±6.29		94.20±8.69	
2	5.75±5.52	F:23.011	93.29±9.21	F:3.811
3	10.37±7.53	0<0.001	95.51±9.45	p:0.010
4*	11.72±7.87		97.12±10.11	
Mezun Olunan Lise				
Anadolu Lisesi	7.79±6.91		95.10±9.35	
Sağlık Meslek Lisesi*	13.54±6.88	F: 10.497	97.04±9.36	F:0.961
Fen Lisesi	10.47±8.59	p<0.001	94.03±10.09	p:0.383
Konaklanan yer				
Aile yanı	8.24±7.37		94.42±9.12	
Öğrenci evi*	8.22±7.35	F:0.167	97.75±10.71	F:3.542
Öğrenci yurdu	8.64±7.33	p:0.846	94.59±9.19	p:0.030

Çalışma kapsamındaki hemşirelik öğrencilerin (11.44±8.26) HPV bilgi ölçeği toplam puan ortalamalarının Beslenme ve Diyetetik öğrencilerine (6.32±5.68) göre daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (p<0.05). Dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin HPV Bilgi Ölçeği toplam puan ortalamaları ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği toplam puan ortalamaları diğer sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Sağlık Meslek Lisesi (13.54±6.88) mezunu olan öğrencilerin Anadolu (7.79±6.91) ve Fen lisesi (10.47±8.59) mezunu olan öğrencilere göre HPV bilgi ölçeği toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.05). Öğrenci evinde (97.75±10.71) konaklayan öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puan ortalamalarının aile yanında (94.42±9.12) kalan ve öğrenci yurdunda (94.59±9.19) kalan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin yaşları ile HPV Bilgi Ölçeği ve Genital Hijyen Davranışları Ölçeği arasındaki

	HPV Bilgi Ölçeği Toplam Puan	Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puan
Yaş	r:0.075 p:0.102	r:0.116 p:0.11
Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puan	r:0.253 p:<0.001	-

Öğrencilerin yaşları ile genital hijyen davranışları ölçeği toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (p<0.05). Öğrencilerin yaşları arttıkça genital hijyen davranışları ölçeği toplam puanları da artış göstermektedir. Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları ölçeği toplam puan ortalamaları ile HPV Bilgi Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir (p<0.05) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Beslenme ve Diyetetik Bölümleri'nde öğrenim gören kadın öğrenciler ile yapılan bu çalışmada, öğrencilerin HPV'ye yönelik bilgi durumlarının düşük, genital hijyen davranışlarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yılmaz ve arkadaşlarının (2021) genç erişkinler ile yaptıkları çalışmalarında, katılımcıların HPV enfeksiyonuna yönelik kısmen yeterli bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2021). Başar ve ark. (2019) yaptıkları çalışmada da öğrencilerin HPV'ye yönelik yeterli bilgiye sahip olmadıkları bulunmuştur (Başar ve ark., 2019). Pelullo ve ark (2019) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında, HPV'ye yönelik bilgilerinin geliştirilmesi

gerektiğini ifade etmişlerdir (Pelullo ve ark.,2019). Şen ve Güner'in çalışmasında öğrencilerin genital hijyen davranışları farkındalık düzeylerinin yetersiz olduğu bulunmuştur (Güneri ve Şen, 2020).

Hemşirelik öğrencilerinin HPV'ye yönelik bilgi düzeylerinin Beslenme ve Diyetetik öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Unutkan ve Yangın (2016) yaptıkları çalışmada hemşirelik öğrencilerinin HPV bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (Unutkan ve Yangın, 2016). Yalaki ve arkadaşlarının (2016) yapmış olduğu çalışmada Sağlık Meslek Lisesi'nde okuyan öğrenciler ile diğer okullarda okuyan öğrencilerin HPV bilgi düzeyleri karşılaştırılmış ve Sağlık Meslek Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yalaki ve ark., 2016). Widjaja(2019) çalışmasında sağlık bölümünde okuyan öğrencilerin HPV farkındalıklarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir (Widjaja, 2019). Çalışmadan çıkan bu sonucun, Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin, ders kapsamında HPV konusunu öğrenmelerinden kaynaklandığını ve bu nedenle hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin beslenme ve diyetetik bölümünde öğrenim gören öğrencilere göre HPV bilgi düzeyinin daha yüksek bulunduğunu düşündürmektedir.

Bu araştırma sonucunda 4. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre HPV Bilgi durumları ve Genital Hijyen Davranışlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde yapılan diğer araştırmalar da bu sonucu destekler niteliktedir (Bulut ve ark., 2019; Güvenç ve ark., 2012; Başar ve ark., 2019; Demirağ ve ark., 2019; Yılmaz ve Griffin, 2018). Öğrencilerin eğitim yılı arttıkça gerek ders kapsamında gerek klinik uygulamaları sırasında HPV'ye ve sağlıklı genital hijyenin sağlanmasına yönelik bilgi ile karşılaşma durumu da artabilmektedir. Bu nedenle çalışmadan çıkan bu sonucun beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci evinde konaklayan öğrencilerin aile yanında ve yurttan kalanlara göre genital hijyen davranışlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Bilgiç ve ark. (2018) yurttan kalan üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin genital hijyen davranışlarının kötü olduğunu belirlenmiştir (Bilgiç ve ark., 2018). Öğrenci yurtları, kalabalık ortamlar olduğu için, öğrenci başına düşen alanlar daha kısıtlı olabilmektedir. Öğrenci yurtlarında kalan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının daha kötü olmasının bu durumdan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, HPV bilgi düzeyi arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı belirlenmiştir ($p<0.05$). Çalışmadan çıkan bu sonuç öğrencilerin HPV bilgi düzeyleri arttıkça genital hijyen davranışlarına önem verdiklerini göstermektedir. Belirlenen bu sonucun beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamındaki hemşirelik öğrencilerinde öğrenim gören ve sağlık meslek lisesi mezunu olan öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin Human Papilloma Virüsü bilgi düzeyleri ve Genital Hijyen Davranışlarının daha iyi durumda olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda öğrenci evinde kalan öğrencilerin genital hijyen davranışlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin Human papilloma virüsü bilgi düzeyleri arttıkça genital hijyen davranışlarının da arttığı belirlenmiştir. Sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrenciler de dahil olmak üzere tüm üniversite öğrencilerine HPV ve genital hijyen davranışlarına göre bilgilendirmeler yapılmalıdır. Ayrıca, HPV ve genital hijyen davranışlarına yönelik bilgilendirme eğitimlerinin, ortaöğretim seviyesindeki kız çocuklarından başlamak üzere tüm yaş gruplarındaki kadın ve kız çocuklarına, yaş gruplarına özel olarak verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akturan, S., Gümüş, B., Özer, Ö., Balandız, H., & Erenler, A.K. TÜİK verilerine göre Türkiye'de 2009 ve 2016 yılları arasındaki ölüm oranları ve nedenleri. *Konuralp Medical Journal*, 2019, 11(1), 9-16.
- Aksu S, Karaca, P. P., & Taşkın, M. Batı Marmara Bölgesindeki Bir Üniversite Hastanesinde Son Üç Yıllık Dönemdeki Jinekolojik Malignite Vakalarının Retrospektif Analizi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2021, 6(3), 361-367.
- Başar, F., Çiçek, S., & Sağlam, H. Y. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Human Papilloma Virüsü ve Aşısına Yönelik Bilgi Düzeyleri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 2019, 10(17), 123-138.
- Bilgiç, D., Yüksel, P., Gülhan, H., Şirin, F., & Uygun, H. (2019). Üniversitede Yurttan Kalan Kız Öğrencilerin Genital Hijyen Davranışları ve Sağlık Sonuçları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 478-485.
- Demir, F. Human Papilloma Virüsü (Hpv) Bilgi Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik Ve Güvenirliği, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.2019.
- Demirağ, H., Hintistan, S., Cin, A., & Tuncay, B. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Genital Hijyen Davranışlarının İncelenmesi. *Bozok Tıp Dergisi*, 2019, 9(1), 42-50.
- GLOBOCAN, (2020), "Cancer Today" <https://gco.iarc.fr/today/home> (15.11.2022)
- Güneri, S.E., & Şen, S. Öğrenci Hemşirelerin Genital Hijyen Uygulamaları ve Farkındalıkları. *CBU-SBED*, 2020, 7(2): 96-101.

- Güvenç, G., Akyüz, A., & Seven, M. Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Human Papilloma Virüs Enfeksiyonu ve Aşıları İle İlgili Bilgi ve Tutumlarının Belirlenmesi. *Gülhane Medical Journal*, 2012, 54(2).
- Karahan, N. Genital Hijyen Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Istanbul Medical Journal*, 2017, 18(3).
- Özerdoğan, N., & Gürsoy, E. Serviks Kanserinde Korunma ve Hemşirelik. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*, 2017,3(1), 40-9.
- Pelullo, C. P., Esposito, M. R., & Di Giuseppe, G. Human papillomavirus infection and vaccination: knowledge and attitudes among nursing students in Italy. *International journal of environmental research and public health*, 2019, 16(10), 1770.
- Pınar, G., Algier, L., Doğan, N., & Kaya, N. Jinekolojik Kanserli Bireylerde Risk Faktörlerinin Belirlenmesi. *International Journal of Hematology & Oncology/UHOD: Uluslararası Hematoloji Onkoloji Dergisi*, 2008, 18(4).
- Rosalik, K. Tarney, C., & Han, J. Human Papilloma Virus Vaccination. *Viruses*, 2021, 13(6), 1091. <https://doi.org/10.3390/v13061091>
- Sung, H., Ferlay, J., Siegel, R. L., Laversanne, M., Soerjomataram, I., Jemal, A., & Bray, F. Global cancer statistics 2020: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA: a cancer journal for clinicians*, 2021, 71(3), 209-249.
- Şahin, M.A., Şenel, U., Şahin, R.A., Ataç, Ö., & Hayran, O. Üniversite Öğrencilerinin İnsan Papilloması Virüsü ve Aşısı İle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2022, 31 (1), 1-8.
- Türkmen, H., & Karagüzel, E. N. Gençlerin Genital Hijyen Tutumlarını Etkileyen Faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 2021, 30(3), 190-199.
- Unutkan, A., & Yangın, H. B. Üniversite öğrencilerinin human papilloma virüs aşısına ilişkin bilgi ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2016, 15(2).
- Yalaki, Z., Taşar, M. A., Saç, R. Ü., Göçmen, S., Karadağlı, S., Akbaş, N., & Dallar, Y. B. Lisede Okuyan Öğrencilerin İnsan Papilloma Virüs Enfeksiyonu Hakkındaki Bilgi Düzeyleri. *Journal of Pediatric Infection/Cocuk Enfeksiyon Dergisi*, 2016,10(3).
- Yılmaz, H.B., & Griffin, D.K. Knowledge, behaviors, and attitudes about human papilloma virus among nursing students in Izmir, Turkey. *Journal of Cancer Education*, 2018, 33(4), 814-820.
- Yılmaz, B., Hat, B. N., Yürekli, Y., & Oskay, Ü. Genç Erişkinlerin Human Papilloma Virüs (HPV) ve HPV Aşısına İlişkin Bilgi Ve Görüşleri: Analitik Kesitsel Bir Çalışma. *KOU Sag Bil Derg.*, 2021;7(2):138-148
- Yiğitalp, G. Ebe ve hemşirelerin serviks kanseri, human papilloma virüs enfeksiyonu ve aşısı ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları-Diyarbakır örneği. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2019;11(4):357-66.
- WHO. Cervical Cancer Awareness Month 2022. Erişim adresi: <https://www.iarc.who.int/infographics/cervical-cancer-awareness-month-2022/>.
- WHO. "Cervical cancer" <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer> (15.11.2022).
- Widjaja, V. N. Awareness, knowledge and attitudes of human papillomavirus (HPV) among private university students-Malaysia Perspective. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention: APJCP*, 2019, 20(7), 2045.